Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Glossa in Leuiticum - Cod. Aug. perg. 231

[S.l.], [10. Jh.]

Glosa in Genesim

urn:nbn:de:bsz:31-14226

Visual Library

tenebre erant s. f. a; Quia necdū lux creata ē· que has fugaret; N aūt audiendi· qui repre
hendentes dnm· dicunt tenebras eū antequā lucē creasse· quia ds tenebras ī aqua ł aere fecit
illas· sed ordine distincto puidentie sue· prius aquas· cū celo creauit ac terra; Et has postmodū
cū uoluit· lucis gratia uenustauit· quod enī usq modo ⁊ in aqua· ⁊ in aere· p cotidianū solis accessum
ac discessu facere uidemus; Aque aūt uniusa supficiē terre· in tantā tegebant altitudinē ut ad
illos usq locos pungerent· ubi nunc usq· sup firmamentū celi· ex parte residentes· nom dī crea
toris· cū celis celorū laudare n desinunt; Ipsa aūt terra & ipse aque· nom sortite s informis
materie· dicente scriptura ī laudib; dī· Qui fecisti mundū de informi materia; Quia cuncta
que uidem in mundo! ł de ipsis exordiū nature· ł sumpsere de nihilo· ideo informis uocant
materia· quia priusquā ī luce uenirent· Unde formositatē haberent n erat; Mundane primor
dia materie tenebrosa· sed accedente luce meliorata· pficientis hominis significabant pfectū;

Et dix ds· fiat lux; ⁊ f. l; Non nro more
psonū uocis corporum· sed p uerbū· ł unge
nitū filiū suū fec· quod iohannes aptissime
ostendit· In principio erat u· Et psal
mista spm scm adiungit· Verbo inquit dni
celi f. s· e· s· o· e· o· u· e·, Et cerne ds
lux uera· quia mox creati angeli· lap
frui ceperant; A luce ornatū incho
at mundi ut eet· unde cetera que crea
ret apparerent; Si aūt querit· quib;
in locis· iubente dō· facta sit lux· cū abissus
adhuc· omnē terre amplitudinē tegeret·
Patet pfecto· quod in superioribus eidē terre
partibus· quas nunc diurna solis lux inlustrat·
Tunc principalis illa lux emicuit· Nec
mirandū· ipsas aquas· luce pfundi potuisse·
operatione dī· pserti cū multo rariores
aque· antequā congregarent fuerint· qua
ndo sint· quas naute· in pfundo maris dimer
si· p spicacias sibi reddunt· oleo oris sui;·

Et uidit ds· l· q· e· b·· Non uidit ante incognitā
quā bonā didicit laudari· sed hominibus lau
de dignā ac mirandā declarauit;

Et diuisit lucē ac tenebras; Non solū quali
tatis· sed et locorū distantia· lucē in supio
re orbis parte diffundendo· in qua hu
mana erat cōuersatio futura· Inferiora
et priscis in tenebris remanere sinendo;
ial supni e scti· fixa· ac ppetua luce
p frui; APPELLAVITq· lucē diē·
et tenebras noctē; id appellari fecit·
et sic distinxit· ⁊ ordinauit· ut discer
ni possent· ⁊ nomina accipere· que lo
cutio usitatissima ē; Queri etiā
potest· qua lingua appellauerit ds
que dicunt· sed apud dm purus
intellectus ē· sine strepitu ⁊ diuersi
tate linguarū;·· F actūq ē·
Factūq· EST VESPERE; id·
expleto spatio diurne longitu
dinis· et luce ipsa inferiores mun
di partes subeunte· quod et nunc
usitato solis circuitu· noctibus
agi solet;·

B resith · hebraicum uerbum est · genesis gr(aece)
generatio latinum · ideo quod omnis genera
tio creaturarum in eo narratur; In principio plato
tria principia ee asserit · materia exemplar et
dm cooperatore; Aristotelis dua · materia et spe
cie · et cum creatore sine initio · dnq(ue) itaq(ue)
creatore; His erroribus obuians moyses huma
spu · in uno principio temporis mundu a creatore
do factu; In principio hoc e in filio · creauit ds ·
id e pat · celu et terra; Querit cur ante posu
set caelu ante qua terra · Cu alibi scriptu sit · &
tu in principio dne terra fundasti · & opera ma
nuu tuaru sunt caeli; sed ideo quia prim an
gelica creatione destinauit · & postea terrena;
Terra au erat i · e · u ; Ideo haec de terra intulit ·
quia de celo nihil tale intellegi uoluit · q(uo)d ab
omni huius mundi uolubilitate transferret u diui
nae gl(ori)a p(rae)sentia · & uineat semp quietu; Ian
inanis et uacua dr · quia in prima creatione
sua inmensis aquaru p(ro)funditate tecta nilu
terrenu germinu nihil inueniu p(ro)duxerat in

Et sps di ferebat sup · aq(ua)s; Sps dni
q(ui) repleuerit orbe terraru · uirtute
diuina p(rae)cellebat creaturis · habens
i sua potestate · quomodo cuncta
disponeret; Sic fabri uoluntas ·
rebus fabricandis solet supferri;
Et ideo moyses ta breuit · superio
ris celi fecit mentione · quia de inferio
ribus · ad instructione generis hu
mani · multa erat locuturus · super
que ordinatu p(er)ficienda · sps di fe
rebat ·, Illud u(er)o celu · omnibus per
fectu · cui uno nomine · omis inui
sibiles creaturas · moyses e(st) p(ro)hen
dit · sua p(rae)sentia inlustrabat; Ta
cens ergo moyses de his · questionib;
et de casu angeloru p(rae)uaricatoru ·
qui et ipsi int(er) inuisibilia co(m)putant ·
ea que a do p(rae)cepta · t p(ro)missa s · hom
nibus cogitanda p(ro)ponit; Et in prin
cipio · id e in filio · patre fecisse celu et
terra comemorans; Spm scm addidit ·
ut totius trinitatis i creatione mundi ·
cooperatione signaret; ·

Na de nro celo · id e inferiori · q(uo)d firma
mtu dr · in quo posita s luminaria ·
quomodo · t quando factu sit · in se
quentibus refert; Terra ergo ipsis
quibus & nunc e circu scripta finibus ·
talis erat tota · qualis adhuc · sub uno
maris p(ro)fundo ex parte remanet ·

Celu aut illud supius · in quo tene
bris · t abysso · nullus locus relictus e ·
q(uo)d dns ds inluminat · Et cui lucerna
est agnus · mox creatu suis incolis
id e beatissimis angeloru agminibus im
pletu e · quos in libro iob · astra ma
tutina loquit · e quib; lucifer p(er) sup(er)biā
corruit · qui p(er) arrogantia · se celi
sedis di · & astra transcendere p(rae)me
sit; Notandu e aut · q(uo)d cu celo · duo
elemta mundi creata s · id e terra et
aqua · qua etsi scriptura pala n dì
cat · pala tam a dno creata significat ·
Cu hanc a dno inlustrata comemo
rat ·

lib' augie maioris

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

quibus duobus. duo reliqua fuisse
indita extat. igne videlicet in ferro.
et lapidibus. que terre in visceribus la
tentia calidas et ferventes aquas.
in superficie terre emittunt; Aere ve
ro in ipsa terra. que cum fuerit hu
mectata temperie solis acceperit.
vapores exhalat largissimos;

manentium; Et tenebre erant super faciem abyssi; quia nec
dum lux creata erat. que has (fugaret) figuraret; et in prin
cipio. idem in filio. patrem fecisse caelum. et ter
ram commemorans. spiritum sanctum addidit. ut totius tri
nitatis (cooperatione) in creatione mundi signaret; Terra au
tem erat inanis et vacua. antequam acciperet formam doctrine;
Et spiritus dei ferebatur super aquas. hoc est in baptismo;
Sex diebus consummavit deus omnia opera sua et sep
timo requievit; Sex etatibus humanum genus.
in hoc seculo per successiones temporum dei operam
i signavit. Quarum prima est ab adam usque ad noe;
·ii· Secunda a noe. usque ad abraham; Tertia ab
abraham. usque ad david; Quarta a david usque
ad transmigrationem babyloniae; Quinta
a transmigratione babyloniae usque ad
humilem adventum domini nostri iesu christi; Sexta
quae nunc agitur. usque quo mundus finiatur.
donec excelsus ad iudicium veniat; Septima
vero intellegitur in requie sanctorum. que scili
cet vesperam non habet. quia eam nullus
terminus claudet; Primo enim die seculi
factus est tamquam lux homo in paradiso.

in qua aetate filius dei in lucis nomine diui
dit deus a filiis hominum quasi a tenebris. sitque
huius diei uespera diluuium. Secundum saeculum
factum est quasi firmamentum inter aquam et aquam ar
cha interque illa quae enatauit inter pluuiam et ma
ria. huius uespera fit confusio linguarum.
Tertium saeculum factum est quando separauit popu
lum suum a gentibus per abraham discernens eum quasi ari
dam ab aquis. ut proferret germen herbae atque lig
na id est sanctos et fructum sanctarum scripturarum. huius
uespera fuit peccatum & malitia pessimi re
gis saul. Inde quartum saeculum coepit. id est quan
do constituit luminaria in firmamento caeli.
id est splendorem regni tamquam solis excellentiam.
et in lumine speciei obtemperantem tamquam
sinagogam et stellas principes eius. Cuius ae
tatis fit uespera in peccatis regum quibus gens illa
meruit captiuari in babilonia. Porro quinto
saeculo id est transmigratione babiloniae. facta
sunt quasi animalia in aquis et uolatilia caeli.
quia tunc iudei inter gentes tamquam in mari
uiuere coeperunt. quiuere nec habebant stabile

locū tamquā uolantes aues. huius uesperae mul
tiplicatio peccatorum inundes quando sic excecati s̄
ut etiā dnm ihm n̄ possent agnoscere. Sexta
uero aetas ē quae nunc agit̄ usq; quo mundus
finiat̄. In qua secundus adā xps in carne de uir
gine nat̄ ē. Huius q̄q; s uespera ē que ut nā nos
n̄ inueniat. de qua dns dic. dū uenerit filius ho
ninis putas inueniet fide sup terrā. post ista
uesperā fiet ē mane cū ipse dns in claritate
uenturus ē. tunc requiescent cū xpo ab omnib
operib. suis In q̄b. dictū ē. Estote pfecti. sic et
pat̄ ur̄ pfect̄ ē. tales etiā faciunt opera bona
ualde p̄ quae sperandā ē requies septimi diei
qui uesperā n̄ habet. quia eā iā nullus termi
nus claudet. Nondū plueratdns sup t. ide
ante quā peccaret anima. n̄ dū nubib. scriptu
rarum pluuia doctrinę ad eā inrigandā con
cessit. Nondū p pt hominē qui ē terra nubilū
carnis nrae assumpserat. p q̄d imbre sci euan
gelii largissima infudit. Et homo non erat q
o. t. Idē nullus operat̄ ē in uirgine unde nat̄
ē xps. Fons ascendebat de terra. Idē sps scs

matre dn̄i inrigauit ut gigneret xp̄m. Formauit
igit̄ ds̄ .h. d. l. t. factus ē xp̄s ex semine dd̄ sc̄dm
carnē. Et inspirauit .i. f. e. s. uitae. idē infusi
one sc̄i sp̄s qui operat̄ ē hominē xp̄m. Et inspirau
.i. f. e. s. u. Cui substantiā animae ac sp̄s ut ui
ueret creauit. Creauit igit̄ ds̄ .h. ad imaginē
sc̄dm animā. sc̄dm corpus mascul̄ & feminā
creauit eos. Anima quoq; non est pars dī. sed de
nihilo ab ipso creata. alioquin nūquā posset
decipi t̄ mutari. nec hominis pars ē. nec homo
eā fec̄ de se ipso. sed de aerio flatu. halitu sump
to & effuso. & nonnulli putant n̄ tunc eū ani
matū fuisse p̄mū sed sp̄m scm̄ accepisse. Planta
uerat aūt dn̄s. p. a. p. idē eccl̄a quae in canticis
canticorū ortus conclusus uocat̄. in xp̄o fundata
ē. Sed fons de paradiso exiens. idē xp̄s. de fonte
patr̄is no. inrigat eccl̄am ubo p̄dicationis & do
no baptismi. IIII. fluminib. de paradiso egre
dientib. terra rigat̄. idē IIII. principalib. uir
tutib. idē prudentia. temperantia. fortitu
dine. iustitia. aedificiū cordis nr̄i infundit̄
ut a carnaliū desideriorū aestu temperet̄

Creau̅ ds̄ hominē ad imagi
nē suā; in hominē. comp̄hendit
masculū & feminā. Et singula
rī numero utit̄. p̄pt̄ unitatē
cōiunctionis. quā debuer̄ in
semet ipsis. & in posteris habere;
Fec̄ ds̄ inquit hominē ad ima
ginē dī; ac ne quisquā puta
ret. solū sp̄m hominis factū.
quāuis sc̄dm solū sp̄m fie
ret ad imaginē dī. fec̄ nat
illū. masculū & feminā. fecit
eos. ut iā etiā corpus in
tellegat̄ factū; Rursus ne
quisquā arbitraret̄ ita
factū. ut in homine singu
lari. utrq; sexus exp̄mi
meret̄. sic ut̄ dū nascunt̄
homines. quos androge
nos. uocant. ostendit se
singularē numerū p̄pt̄
cōiunctionis unitatē posu
isse. Et [illegible] qd̄ de uiro mu
lier facta ē. sic postea
manifestat̄. Cui id qd̄ br
uit̄ hic dictū ē. diligen
tius coeperit explicari.
Et ideo plurale nume
rū cōiuncto subiec̄ dicens.
fec̄ eos. et benedix eis;

et structura boni operis ualidius consurgat· sed
·iiii· euangelia adp̄dicatione cunctis gentib·
missa· ligna fructifera omś sci sunt· cu bonis
operib· lignu uitae scm̄ scoꝝ ē utiq; xp̄s ÷
adque siquis porrexerit manu uiuet in
aeternu· Ligni eni scientiae boni et mali
ppriu ē uoluntatis arbitriu qd in medio
nri ē positu addinoscendu bonu t malu· dequo
q relicta gra di gustauerit morte moriatur·
Qui inde diuidit in ·iiii· cap· Nom unu phison
int̄ptat aut phison· oris mutatio· seu os pupillae·
Ipse ē qui circuit omne terra euilath· Haec re

Que etiā iosephus re
fert cu frib· suis
ī flumine cephene
t regione indie
usq; ad eu locu qui
apellat Inerara pos
sedisse·

gio India· possessa ē p diluuiu ab euila filio
iectan q fuit filius eber patriarche ebreoꝝ·
Nom uero fluuii secundi geon· ipse ē qui
circuit omne terra ethiopie· Int̄ptat pec
tus siue pruptus· Nom uo fluminis tertii
tigris· ipse uadit contra assirios· Vocat au
tigris ppt uelocitate bestie instar nimia
pnitate currentis. Tulit igitur dns homi
nem· q· f· i· p· e· t· p· u· ut operatur· Non afflic
tione laboris sed exhilaratione uoluntatis·

Non ergo dum natus est ante peccatum ad la
borem sed ordinatus ad exhilaratio nem·
Et custodiret eum · id est sibi ipsi eundem
paradysum seruaret ne aliquid admit
teret propter quod inde mereretur expelli·
Tulit igitur dns·h·e·p·e·i·p· Hoc ē assump
sit carnē · & factus ē caput aecclae · ut ope
raretur · et c·i· Id ē ut uoluntate patris
ex omnib; gentib; aecclam adimpleret · Prae
cepitq; ei dic̄s · Ex omni ligno · p·c·d·l·a·s·b·
e·m·n·c· Non quia mala erat arbor · sed ideo
prohibitus ē ut ipsa praecepti conseruatio boni
illi esset et transgressio malū · In quo cūq;
die · c· ex eo · non dic̄ mortalis eris · sed mor
te morieris · Peccans enim mortuus ē in ani
ma · dō recedente ab eo qui ē uita animae
cuius merito mortis secuta ē & iam mors cor
poris discedente ab illā anima quae ē cor
poris uita · Faciam ei adiutoriū · s· sibi qd
in ipso homine suscepto aeccla dō copulata ē ·
Adduxit eā ad adam · id ē n carnalit̄ sic pastor

gregē suū minat de loco in locū sed potius sic diuina
uoce potentia quando uoluit haec fecit. Appellauit
adam p omnib; suis .t.a.e.u.e.b. dedit xps nom nouū
omnib; q de cunctis gentib; ad aeclae unitatē concur
runt. sicut scriptum est. & uocabo seruos meos
alio nomine. Adam uero n̄ .a.s.i. q quamuis iust
& fidelis xpo tam aequari n̄ potest. Inmisit ergo
ds .s.i. Quid aut necesse erat adam obdormisse
& osse subtracto carnē n̄ ossub plesse. cum ds
uigilanti & non dolenti hoc facere poterat. nisi
quia p figurabatur q de latere xpi in cruce
dormientis. sacramta salutis erant exitura id est
sanguis & aqua de quibus sponsa illa condere
aecta. Propt quā ipse infirm. at uo ipsa peu
erat ipsa futura. Haec inquit .u. uirago sicut
uirago lat uiro sic ebraice. issa. ab is. aethimo
logiā. h unde isst uir uidens dm̄ int prat. Et
sicut adam mulierē de se factā participē sui
nominis fecit. sic xpc aeclae suae quā sangui
ne suo redemit sibi adoptauit in sponsam.
dedit ut a xpo xpiana dicat. Abitu id est sal
uatore salutē consequeret a&er na Quaobrem

r. h. p. s. e. m. Xpc ergo cum in forma di ee&
reliquit patrē qui n̄ deseruit aut recessit a pa
tre. sed quia n̄ ea forma hominis apparuit
in qua aequalis ē patri. Reliquit̄ & synago
gā de qua sedm carnē natus ē & adhesit aecte
quā ex omnib; gentib; congregauit. Erat aut̄
utero. n. e. n. e. r. quiden̄ puder& quan
do nullā legē senser in membris suis repug
nantē legi m̄tis meae. sed serpens erat. c. c.
Dixit ergo ad mul. c. p. u. d. Ideo prim̄ inter
rogauit serpens. & respondit hoc mulier
ut p̄uaricatio ee& inexcusabilis neq; ullo mo
do dicapos& id qđ p̄ceperat ds oblitā fuisse
mulierē. Callidus itaq; humani generis
inimicus qđ in paradyso egit hoc cottidie
agere non desistāt. Serpens aut̄ ille sapientior
omniū bestiarū indicat diabolū qui inde serpens
dr̄. qđ uolubili uersāt astucia. Sed quidem qđ
ipse p mulierē decepit & n̄ p uirū quia n̄ potest
ratio n̄ra seduci ad peccandū nisi p̄cedente
delectacione carnali infirmitatis affectu.
q̄ magis obtemperare racioni tāquā uirum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dominanti. Hoc enim in uno quoque homine geritur in occulto quodam secreto que coniugio. Suggestionem quippe serpentem accipimus. mulierem uero animalem corporis sensum. rationem autem uirum. Ergo quando occurrit mala suggestio quasi serpens loquitur. Sed si sola cogitacio oblectetur illius suggestionis et refrenante ratione consensus explendi operis non succedat. Sola mulier uidetur comedisse inlicitum quod si ipsum peccatum etiam et mens per perpetrandum decerne. uir deceptus est. Tunc quippe a beata uita tamquam a paradyso expellitur homo peccatumque ei inputatur etiam si non subsequatur effectus. Quia et si non est in factis culpa in consensione tamen rea tenetur consciencia. Seducitur autem uerbi huius serpentis carnalis nostri concupiscencia et per illam decipitur xpianus. Dicit ergo iste ad mulierem. Cur precepit uobis d. u. n. c. m. Sic et heretico rum curiosa cupiditas. sic praui predicatores addiligendi erroris fallaciam auditorum carnalium corda succedunt dicentes. Quare fugitis sciencia habere latentem. noua semper exquirentes

rite boni maliq · scienciae pen&iate · Subi
ee deinde ide serpens · Quacumq · d · c ·
s · t · a · o · u · s · b · e · Sic omš her&ia generaliter
diuinitatis meritū psitentur atq; scienciae pollici
tatione decipiunt & rephendunt siquos sim
pliciter credentes inuenerint & quia omnis fo
carnalia psuadent quasi carnalia oculoꝝ
adapcionē conant adducere ut interior
oculus obscur&ur · Vidit igitur · m · q · b · e ·
l · t · e · c · Mulier comedit ante & uir
ideo quia facilius carnales psuadent ad pecca
tum nec tā uelocit spiritales decipiunt · Et de
dit · u · s · e · c · utiq; quia p delectacione car
nalis concupiscenciae nrae & ra ratio nra
subicitur ad peccandū · Cumq; cognouissent
se ee nudos · c · f · fi · qui secdm asperum
amplectant quo p origine uoluntates
carnales oriuntur · quiq; decepti her&ica
prauitate & gracia di nudati tegumta men
daciorū tamquā folia fici colligunt facientes
sibi succinctoria prauitatis cū de dno t recta
menciunt · Et cū audissent · u · d · in p · a ·

p m̄ Post meridiē uisitant qui iā defecerant
a luce ueritatis. Unde apte dn̄s crucē ascendit
& pmissa latroni habitacione paradysi.
p̄ meridiē id: nona hora spm̄ tradidit.
ut uidelic& eadē hora qua prim̄ homo lig
nū puaricacionis tetigerat. secd̄s homo lig
nū redemptionis ascender&. et qua hora
diei puaricatores expulerat. ea confes
sorē inparadysū reduceret. Abscondit
se inquit adā. e. u. e. Abscondunt se naq̄
a facie dī qui peccant quia indignos se
diuinae pietatis reddunt aspectib;. Ab
scondunt se a facie dī n̄ ut ipsor̄ conscien
ciā interius arbitū n̄ uideat sed ut ipsi glo
riā uultus ei' numquā nisi resipiscendo
conspiciunt. Uocauit. d. ds. a. e. d. Ubi es
n̄ ignorando quaesiuit sed increpando am
monuit ut ad tender& in quo ds n̄ eēt
qui a ppeccatū mortuus erat morte anime
cū eā deseruiss& uita sua ds. Sic ergo
p̄ceptū uiro datū ē p quē p̄ueniret
a femina. Ita uir prior interrogatur

pceptū enī adnō p uirū usq; ad feminā · peccatū
autē a diabolo p feminā usq; ad uirū · Misti qui a
fide t bonis operibus ad mīdacia sua desideria q;
labuntur ñ despicit illos dš sed adhuc uiredeat
p penitenciā qui ñ uult mortē peccatoris · s · u ·
c · u · Quiat · u · t · a · i · p · i t · e · q · n · e · i · a · s ·
m · R · Quis enī inquit · i · d · t · q · n · e · Dixit q; adā
mulier · q · d · m · sociam · d · m · e · c · Supbia ha
bet deformitatē confusionis ñ consensionis
humilitatē ñ dixit peccaui · sed in creatorē
culpā conat referre · quasi ad hoc mulier data
sit · & ñ pocius ui ipsa obedir& uiro · & ambo dō ·
Et dixit dns adm · usq; · serpens decepit me · e · c ·
nec ipsa confitet peccatū sed in alterū referre
impari sexu pari honore quasi cui usq; uā sua
sic pcepto di debuerit ante poni · & ipsa autē
culpe causā in conditorē refert qui serpen
tē in paradyso p quē deciperet creatura ·
Adhoc autē requisiti fuerant ut peccatum
qui transgrediendo commiserant confiten
do delerent · Unde & serpens ille psuasor
q̄ erat reuocandus ad ueniā ñ e de culpa requisit ·

uere enim humilitatis testimonia est iniquitatem suam
quemque cognoscere et cognitum uoce confessionis
aperire. Et ait dominus ad serpentem. q. f. h. non in
terrogatur cur fecerit. quia ipse non sua natura
et uoluntate sed diabolus de illo et per illum fuerat
operatus adque etiam quod serpenti dicitur per ambi-
guo refertur et in nubis qualis futurus sit ge-
neri humano temptator ille ascribitur. Sup
pectus tuum gradieris quia per calliditatem et uersu
cias cogitacionum ad eos quos uult serpit. Comed-
et autem terram quia errore peccantium pascitur et de-
lectatur eosque seducens ad interitum rapit.
Ipse etiam serpens irracionalis quo ad de-
cipiendum hominem uelut organo usus est diabo
lus. Inimicicias ponam inter te et mulierem. id est
inter sanctam ecclesiam et inter filios diaboli. Ipsa
conteret caput tuum. hoc est quod super diximus.
quidam autem hoc quod dictum est inimicicias. p. i.
t. De uirgine dictum intellegunt eo quod illo
tempore ex ea dominus nasciturus ad inimicum
deuincendum et ad mortem cuius ille auctor
erat permittebatur destruendum. Nam et illud

.qđ sabuinetū est · Ipsa conteret · c · t · i · t · i · c · e · Defruc
tu uentris mariae qui est xp̄s intellegitur · Id ē tu enī
subplantabis ut moriat̄ · Ille aūt te uicto resurget ·
& caput tuū id ē morte conteret · sic & dd̄ dixit ex p
sona patris ad fil · sup aspidē · id ē mortē & basilis
cū · i · peccatū ambul · & conculcab · leon̄ · i · antichri
stū · i draconē · i · diabolū · Mulieri q̄q̄ dix · m · e · t ·
Haec q̄q̄ poena ad p̄prietatē literę refert̄ · figura
te aūt aeclae sponsae xp̄i inhac uita erumnae
multiplicant̄ ut ad uitā p̄petuā castigata perueniat ·
Multiplicant̄ & conceptus cū spiritalē dō sobolem p̄di
cando aut recte uiuendo gignere satagit · Adae
uō dix · quia audisti · u · u · t · Itosoē inter ralabores
humani generis quī signo rat̄ · qui nēssent si felicitas
quae in paradyso fuerat teneret̄ · Per peccatū enī
hominis terra maledicta ē ut spinas parerē ut ipsa
poenas sentiret · sed ut peccati humani crimen semp
hominib; ante oculos poneret · quo āmonerent̄ ·
aliquando aūt apeccatis & ad dī p̄cepta ēuertą ·
maledicta · t · i · o · t · Dr ergo maledicere dr̄ & tam̄
maledicere homo p̄hib&ur · quod homo agit mali
cia uindictę dr̄ n̄ facit nisi ex animae & iustitię &
iustitiae · Insudore uultus tui · u · p · Illū hic panē
intellege · qui ait · Ego sū panis · u · q · d · d ē c · quo
insudore uultus nr̄i uescimur · quia ad conspectū
diuinae celsitudinis n̄ nisi p laborē necessariae
afflictionis ascendem̄ · Et uocauit nom̄ · u · s · eua
eo qđ · m · s · c · u · & hoc nom̄ adam diuino instinc
tu constat uxori suae potuisse · qđ aptissime con
gruit scāē aeclae · In cuius solū unitate catho
lica dr̄ uitae cunctis ianua patet · Fecit q̄q̄

dn̄s ad ę & uxori eı̄ . t . p . e . ı . e . Et hoc factū ē ut pa
rit̄ ꝑ pellos quae mortuis peccudib; detrahuntur
mortales ipsi ~~carnales~~ facti signent̄ . Et ipsi quidē fecer̄ sibi p
excusacionis qua culpā det̄egerent . & in conditorē
trans funderent ꝑdita ꝑ p̄uaricationē innocen
cia . Nam adam inmortalis (ita) factꝰ ē ut posset n̄ mori
si p̄ceptū seruar& . Ecce adam . f . q . u . e . n . Nob
uit dr̄ propt̄ trinitatē . sic & illud . f . h . a . t . s . n .
Possunt & hęc exprobrantis . di uerba uideri . Nunc
ergo . n . f . m . m . s . i . s . e . d . l . u . Alienatꝰ enim
uita non solū quā fuerat si p̄ceptū seruass&
cū angelis accepturus sed ab illa & iā quā duce
bat in paradyso felici quodā corporis statu . Alie
nandus inde utiq; erat . t iam moriturus . t tamquam
excommunicatus sicut & iam in paradyso hoc . idē
ecta solent a sacramentis altaribus uisibilibus homines
disciplina aecclesiastica remoueri . Et eiciq; adam . i . c .
a . p . antiq; trans lacio hab& q̄d collocauerit hominē
contra paradysum . quo facto significabatur cū uita bea
ta relicta in miseriā deuolutū cherubim . et . f . g .
a . u . i . dē ꝑ angelicū ministeriū igneā quandū custo
diā in paradyso uisibili quo & iam in paradyso spiritali
signat aliquid agendum . quę ū . . . salis dr̄ quia
quandoq; potuiss& remoueri . Remouet̄ igit̄
singulis electis cum baptismi fonte lauantur . che
rubim itaq; scienciae multitudo siue sciencia mul
tiplicata inter p̄tatur . Adam ūo cognouit . u .
s . idē ꝑ libidinem . ꝑ rium antea cognouit eam
eē cum ipso in illa beatitudine in quo creati fue
rant . Adam int̄ p̄tat̄ . homo siue terrenus seu terra
rubra . E ua int̄ p̄tat̄ uita siue calamitas siue miseria

sci uae. Cain int̄ptatur adquisicio seu possessio. Rursumq;
peperit se. abel. Abel int̄ptatur luctus siue uapitas.
t ua   autem separabilis. fuit aut̄ abel pastor o. e. a.   s. sed ne
usq; ad cain uero & ad munera. e. n. excalia int̄ptatu e
quidixit & inflammauit dn̄s sup abel & sup sacri
ficium ei. Sup cain uo & sup sacrificiū ei n̄ inflammauit. In
tellegim̄ unde scire poterit cain munera fr̄is suscipi. &
sua repudiari. Igne aut̄ ad sacrificiū deuorandum. soli
uempe. tum de caelo in pluribus scripturae locis inuenim̄ abomi
potente namq; dō munus ex manu n̄ accipit̄ qd ex cor
de obligato in malicia pfertur quia omne qd datur dō
ex dantis mente pensatur. Iratus ē cain uehementer
usq; Cur concidit facies tua. Nonne si bene egeris recipi
es. dimittet̄ tibi omne delictū tuū. qd si male egeris.
ilico peccatū ante uestibulū tuū sedebit & tali tanto
ri comitaberis. uerū qualiberi arbitrii es sit non tu   / monea
peccatū sed tu peccato domineris. Nonne si recte
offe ras. recte aut̄ n̄ diuidas idē discernas. peccasti.
Recte quippe offertur. cū dō uō offertur cui uni tan
tū modo sacrificandū est non recte aut̄ diuiditur.
n̄ discer nuntur. t loca t tempora. t res ipse quae
offerunt̄ t qui offert. & cui offertur t quibus ad ues
cendū distribuit̄ qd oblatū est & in quo hoc cain
deliquerit ignotū est. Natiuitas duorū filiorum
adam similitudinē t; duorū populorum qui erant
diuisi temporibus pari opere. sed ante dm̄ dissi
mili capitate. Igit̄ occidit̄ minor natu a fr̄e ma
iore. id ē xp̄s caput populi minoris n̄ natu a po
pulo iudaeorum. Ille in campo. iste in caluariae
loco. Interrogat dn̄s cain. n̄ a quo discat ignarus
sed quē reū puniat iudex. Respond se nescire nec

eius se custodē ēē · Usq· nunc uoce scripturarū interro
gati iudaei de xp̄o se nescire eū respondent fallax cum
ignoracio iudaeorū ē falsa negatio · Dix dš ad cain
maledictus eris · s · t · In peccato adae ē ra maledi
citur · Cain uero in suo peccato quia sciens p̄uarica
cionis primę damnacionē n̄ timuit originali pec
cato fratri cidii addere zelū · Maledict̄ ē popu
lus iudaeorū in infidelib; ab ęccta · que aperuit
os suū in confessione peccatorū accipere sanguinē
xp̄i qui effusus est in remissionē peccatorū de ma
nu p̄secutoris · nolentis · ēē sub gr̄a · sed sub lege ·
Cū operat̄ · s · e · Operatur sig̃ iudaei in carne xp̄i
qui mortuus ē pp̄ delicta n̄ra salutē n̄ram · Nec
tam̄ eis incredulis resurgens pp̄ iustificacionē
n̄ram uirtutē iustificacionis contulit · Unde nec
p̄ resurrectionē eis a quib; fuerat crucifixus appa
ruit · Uagus & p̄fugus id ē gemens & tremens
eris in terra · Id ē p̄fugus ad hierusalē uagus in
gentib; populus iudaeorū · gemit merore amis
si regni · & tremit timore sub innumerabilibus
xp̄ianis numeris · Postquā aut̄ de occiso fr̄e a dn̄o
contumeliose respondit interrogat̄ · quā obrem
maledictione damnatus ē noluit ueniā deprecari
sed peccatis peccata congeminans · Id ē dic̄s · maior
inquit · Iniquitas mea quā ut ueniam merear · Tantū putauit nefas cui a dō non poss& ignosci ·
Ecce eicis me h · id ē a conspectu tuo & conscientia sceleris lucē
ipsā ferre n̄ sustinens absconditur · eritq · omnis qui inuene
rit me occid& me · Dū ex tremore corporis & furiae
m̄tis agitatu ēē intellegit qui mereat̄ interfici · Haec cain
in disperando · cæterū allegoricae populus iudaeorum
perdito regno carnalit̄ sapiens tamquā terrā operans

h Dixit dš ad cain · quid fecisti · Arguit in scripturis scīs uox diuina iudaeos clamat xp̄i sanguis eū ipse ex
primit ex ore fidelium eodem sanguinem redempturū in omnibus gentibus am̄ ·

cuius uirtute ñ accipit · gemit & tamen nec ista uisibili
morte occidit̃ · abscond · a · f · a · f · d · id ẽ patũ habe
re dnũ graue ñputat · Omis qui occiderit cain · s · p ·
Solet septenarius numerus sepissime pro uniuersitate plenitudine poni · quasi dixiss& grauissima ultione punien
dũ ẽẽ · qui nec tantae dãnationis acerbitate commo
nitus a sanguine fundendo manũ cohibere uoluiss& ·
Iosephus ptenit · VII · uindictas ex s̃ · ait ñ ita erit ut
aestimas moriens morte p remedio accipies uerum
uices usq· ad septimã generationẽ & conscientiae tue
igne torqueberis · ita ut qui cumq· te occiderit aut
in septima generatione aut magnore liber& cruciatu ·
Ñ quia ipse qui percusserit cain · VII ultionibus subici
endus sit sed qđ VII uindictas quae in eum tanto tempr
cucurrer solut in̄ fecto · occidens eũ qui fuerat
uite relictus ad penã · suspicant̃ aut̃ eũ amalech
q̃ septimũ ẽ ab adam ñ sponte int̃ fectũ sic ipse con
fitetur · plenius intellego · Sed & de uindicta lamech
dicunt hebrei qđ septuaginta VII animae gene
ris ipsius diluuio sint del&e · & in hoc numero
de lamech factã ẽẽ uindictã · Mistice aut̃ populus
carnaliũ iudaeorũ ppt reatũ occisi xpi solu dis
psione damnatur · Posuit dns in cain signũ · id ẽ q
uagus & pfugus semp uiueret · nec auder&
eũ orbis terrarũ sedis habere qui & as;
sed forte idcirco ciuitatẽ condidit in qua pos
sit saluari · exiuit ergo cain a facie dnĩ · et
h · i · n · e · p · qđ hebraice dr̃ naid · qđ lxx naid
trans- tuler̃ · hoc in hebreo noch dr̃ · & inter
p tat̃ instabilis · et fluctuans & sedis incerte
iudaei & omis q diuisis erroribꝫ contumaces sunt

fe

resistendo ueritati exeunt a facie di qd a misericordia
dilectionis ei . & habitant contra iocunditatem
di in perturbatione carnali . eden . int pretatur epu
latio . Cognouit cain . u . s . quaerit quomodo aut
quib; conderet ciuitatē . Impiorū pgenies in ipsa
mundi origine ciuitatē construxit ut nouerit im
pios in hac uita ee fundatos . Scos uo hospites
peregrinos
ee & peccatores quorū supna ē ciuitas . Edificauit
aut noe ex n . f . su . &. enoch . qui enoch posses
sio int ptat designat hanc terrestre ciuitatē
& uiuitatū & finē habere terrenū ubi nihil plus
quā qd germinet sperat . Cain ciuitatē in terra
construxit . qa soliditatē aeternae patriae alien
fuit . Unde & in cain stirpe enoch qui deductio int pratur
primi nascit . In electorū pgenie enoch septimi fuisse me
moratur . q uidelic& reqbi in hac uita que ante ē
sem& ipsos aedificando dedicant . Electi uo aedificatio
nis suae dedicationē in finē temporis . hoc ē septimo
expectant unde & illi psentib; delectant . & isti futu
ra bona psentib; neglectis suspirant . Porro enoch
genuit irath . usq; fuit pastor canenciū etc . De his
iosepphus . Iobal inquit musicā uoluit & psalteriu
cithară laudauit . Cum pdixiss& adam rerū omniū
extminacionē . unā ignis uirtute . alterā uo aquarū
ui . ac multitudine fore uenturā . duas faciens colū
nas . aliā quidē ex lateribus . aliā uo ex lapidibus
ambab quae inuenerat scripsit ut sic constructa
laterib; ext minar& ab inundrib. lapidea pmanens.
pberet hominib; scriptorū cognicionē & ita bignū
ardore seruaret & iā [illegible] si lapidea solueretur
quae pman& acten interra si ria tubal u cain

qui ex altera nat̃ ē uxore fortitudine cunctis excellens
res bellicas decert̄ exercent ex his & iã quae ad libi
dinē attinent corporis enutriunt ferraria arte
prim̄ inuenit. In pgenie seth nulla pgenita femi
na nominatā. In cain uō stirpe memorat̃ q ter
rena ciuitas usq; in finē carnales ē habitura ge
neraciones. Dixit q; lamech uxorib; suis. usq;
de lamech uō septuagies sept. quia homicidii pecca
tū septima generacione diluuio iudicatū ēē legit̃.
Adulterii uō scelus qđ lamech prim̄ in duabus
cōmisit uxorib; ñ nisi sanguine xpi ē expiatū q
septuagesima & septima generacione uenit in mun
dū. In sanguine ergo xpi peccatū lamech. id ē to
cius mundi solutū ē. Seth & iã ut quidā putant
int̄ptatur resurrectio. et enos filius ei int̄p
tat̃ homo qui coepit inuocare nom̄ dn̄i. Item ex
duob; fr̄ib; id ē abel & seth quor prior luct̄ sequens
int̄ptat̃ resurrectio mors xpi & uita ei ex mortuis
figuratur qđ p luctū resurrectio de resurrectione
homo inuocans dn̄m. Septim̄ ab adā enoch trans
lat ē transfert̃ ad requiē q ã qua sexta die id ē
sexta etate seti p xpi aduentū saluat̃. ab adam usq;
ad noe. p seth denarius numeratur. q in operibus
seor complexio ē mandatorū. Et Dū uō ab adam
p cain septim̄ lamech reperitur. cui addunt̃ iii
filii. & una filia. unde narius adimplexur ut in ma
lis transgressio mandator siue peccati ostendatur.
Nā & ipse numerus femina clauditur a qua initiū
peccati commissum ē p sedonis morim. scilic&
ut uoluntas carnis quę spiritu resisteret seque
retur. unde & ipsa filia lamech noemma id ē uolup

tas int̄p̄t̄ . adā int̄p̄tat̄ homo siue terrenus . aut in
digena aut terra rubra . seth positio . seu resurrectio .
Enos homo . Cainan lamentatio t positio eorum . Malalehel
laudans dm̄ . Iareth . roborans . Enoch dedicatio . Matusalā
mortis emissio . Lamech humiliatus . Noe requies . Ergo
pcedens homo ex terra rubra resurgens a peccatis & a
positus eo & u credentiū . erit homo inuocans dm̄ & de
flens peccata pristina . Possid& animā suā p pacienciā
sic q; prte laudans dm̄ roboratus spū di deciditur adulta
ab eterna atq; uictor mortis . subiect9 do requiē possid&
sempiterna . Noe requies int̄p̄tatur eo qđ sub illo retro
opera quieuerint post diluuiū . & p omīs actus suos xp̄m
significat . solus noe iustus inuenit̄ cui ppt̄ iusticiā suam
vii homines donantur solus iustus xp̄s ē atq; pfectus . cui
septē aectae ppt̄ septimplicē spm̄ inluminantem
in unā aectam condonant̄ . Cumq; coepissent . h . m . s .
t . a . s . u . e . q . e . uidentes filii potenciū filias
hominū . Restat ergo p genie seth religiosam
filios di intellegi qui concupiscencia uicti ex filiabus
hominū idē stirpe cain homines inmenso corpore uirib;
sup bos morib; inconditos quos scriptura gigantes apel
lat . Dixitq; ds̄ non p manebit sps m̄s in homine . i . non
iudicabit sps m̄s homines insēpiternū quia caro sunt .
hoc ē quia fragilis ē in homine condicio . ñ eos ad ae
ter nos reseruabo cruciatus sed hic illis restituā qđ
merent̄ . sed erunt dies eorū . c xx anni ad peniten
ciā datis . Siquidē inuenimus post diluuiū plurimos
hunc numerū uiuendo transisse . quō carnis agere
penitenciā contēpserant . noluit ds̄ temp expectare
decret& ū sed xx annorū spaciis amputatis induxit
diluuiū . anno . c . agende penitenciae destinato .

Videns aut̄ ds̄ q̄d multa · m · e · i · usq̄ · p · e · m · f · e ·

Nā iracūdi n̄ p turbatio mutis ei ē sed uidi cui quo intro gat̄ poena peccato · Noe uir iustus & cet̄ · si nullus sine peccato quomodo aliquis pfectus · R · Cū dō ambulauit · hoc ē uestigia illius sequebatur · & · g · t · f · sem · cham · & iafeth · Sem interp̄tat̄ nomi t no minatus · cham callidus · Iafeth latitudo · Corrup ta ē · t · c · d · usq̄ · omis caro · eu · s · Omis caro id ē omis homo uiā hoc ē uitā suā totū temp̄ uite du cens in peccatis quo peccante omis caro dr̄ cor rupisse uiā suā q̄ propt̄ hominē omis caro creata ē

Dixit ad noe · f · u · c · u · c · m · punıū sam carnē omne genū mortaliū sign̄ · ppt̄ illos qui in archa saluan di erant · ad secunde originis seminariū · & disp dā eos cū terra · quomodo cū terra que postea remansit · Tradunt enī doctores terra uigorem & fecunditatē p̄ diluuiū longe ee inferiorem & ideo hominib· carniū concessū q̄ antea fructib; terre solummodo uictū dabant · & fac tibi archā d · l · l · id ē fortib; & insolubilib· & bene coaptatis que alia translatio dr̄ quadrata ut archa nec uentox · ui · nec aquarū inundatione solue ret̄ · hec uniq· mansiunculis int̄ erat distincta · ppt̄ diuersas species animanciū · Et bitumine linies intrinsecus · Bitumē ē feruentissimū et uiolen tissimū gluten cuius hec uirtus ē · ut ligna hoc oblita nec uermib· exedi nec solis ardore nec uentox flatib· ut aquarū possint inundatione dissolui · Trecentox cubitox · e · l · a · usq̄ · in cubito cōsūmabis ea · queri solet quae figura t forma fuerit arcae · uidet̄ enī illa ex hac ratione · in · an gulis sex imo exsurgere ut est de paulatī usq̄ ad summū ·

in angustu adtractis in spatiu unius cubiti fuisse collecta·
Ostiu aut ponis ex latere deorsu· quinq· mansiones in arca ee
intellegunt· prima stercoria· Secunda apotecaria· tertia
feris animantib· Quarta mansuetis· Quinta hominibus· Al
legoricae noe cu suis p aqua et lignu liberat familia xpi
p baptismu et crucis passionis sanari designat· Arca con
struit de lignis non putrescentib· et quadratis· eccla xpo
ex hominib· uicturis in etnu constructa· natat in fluctib· mun
di· in qua stabilissima scor· ad omne op· bonu parata· sic
quadratu aliquid quocuq· uersa fuerit ... t· Arca spi
rituali glutino caritatis in unitate conpaginat· R Arca eade
·ccc· cubitis longa e· id e sexies quinquagenis· p sex enim mun
di etates xps in qua destruit pdicare· in quinq· p pphetia
pnuntiat· in sexta p eu in diffamat· longitudo arce
·l· e cubitor· id est amplitudo caritatis fidelib· p spm scm
sic apls dic· cor nrm dilatatu· quinquagesimo enim die p
resurrectione sua xps spm scm mittens in corda credentiu
dilatauit· Altitudo eius ·xxx· cubitor· et ipsa altitudo
xps e· qui ·xxx· annos gerens doctrina euangelica con
secrauit· contestans n se uenisse lege soluere que ·x· p
ceptis constat sed adimplere· hinc decies tricem arce lon
gitudo pficit· et ipse noe decimi ab ada copulat· Arca
etia sexies longa ad latitudine· decies longa ad altitu
dine humani corporis instar ostendit in quo xps appa
ruit· hec arca uno cubitu consumat· id e eccla corp xpi
in unitate pficit· Ostiu a latere factu e· q nemo intrat
in ecclam· nisi p sacramentu remissionis peccator q d de la
tere xpi manauit aperto· In arca cenacula tristega
fuit· t bicamerata· t trimerata· q eccla t bipertita
multitudine· ppt circucisione et ppuciu· ex omnib
gentib· colligit· t tripertita ppt tres filios noe quor p gene

repletus est orbis. Eadem arca id est ecclesia habet in quibus dam carnalibus diversis
tumultibus deditos tolerat quasi bestias in inferioribus por
tat. In quibusdam autem spiritalibus angustia quadam constringitur
quos innocenter viventes quasi animalia mansueta in superioribus
ferat. Et hi quidem sunt pauci. sed superiores paucissimi. qui
omnibus quae in mundo sunt spretis divinae pennas contempla
tionis assumunt. et quasi homo volatilibus suprema possident arce.
In cubito consummatur arca. quia unus est auctor et redemptor sanctae
ecclesiae. solus sine peccato adque et per quem omnes perficiuntur. qui se pec
catores esse noverunt. Et ingredieris arcam tu et filii tui. Cum hic
bina de omnibus animantibus introduci iubentur. intellegimus
in sequentibus duo et duo non ad numerum sed ad masculum et feminam
referri. munda vero in impari posuit. ut haberet Noe unde
hostias immolaret. Ex mundis plura fuerunt munda quam
inmunda propter futurum generi humano usum quia ex illis debebantur
hominibus. ut plura essent quae prodessent. quam quae nocerent.
Mystice cuncta animalium genera clauduntur in arca quia ex om
nibus congregatio fit in ecclesia. quod etiam Petro vas missum ostendit.
ubi munda et inmunda sunt animalia. sic in ecclesiae sacramentis bo
ni et mali versantur. Septena sunt munda bina inmunda
non quod pauciores sint mali quam boni. sed quod boni unitatem spiritus qui
septiformis describitur servant in vinculo pacis. Unde et ille
numerus L. dierum ad adventum sancti spiritus pertinet. id est septies sep
teni qui fiunt quadraginta novem. unus propter unitatem spiritus
conservandam additur consummatur. mali vero in binario nu
mero ad scismata faciles quodammodo divisibiles ostenduntur. Ip
se Noe cum suis octavus adnumeratur. quia in Christo spes nostrae resurrectio
nis apparuit. qui octava die id est post septimam sabbati primo a mor
tuis resurrexit. qui dies a passione tertius. in numero autem dierum
octavus et primus est. Post septem dies ingressionis Noe in arcam factum
est diluvium. quia in spe futurae quietis baptizamur. per arcam omnis caro

diluuii consummatae · quod per ecclesiae societatem aqua baptismi quamuis
eadem sit non solum non ualet ad salutem sed potius ad pernitionem · Quadra
ginta diebus · et quadraginta noctibus pluit quia omnis reatus peccatorum in
x · preceptis legis admittitur per uniuersum orbem qui quattuor partibus continetur
Decem quippe quater ducta · xl · faciunt · Noe quingentorum erat annorum
cum arcam facere iuberetur · et quod eam c · annis aedificauit sexcentorum annorum
erat quando eam intrauit · Quia ecclesia per quinque etates in manifesta
tione euangelica construitur · Et Quod septimo mense arca requieuit
ad illam septimam requiem recurrit qua perfecti requiescunt · quod quin
decim cubitis superexcreuit aqua excedens altitudinem montium · octo namque
et · vii · xv · faciunt · sed octo significant resurrectionem septem quie
tem · Quod post dies · xl · emissus coruus non est reuersus · significat homines
in immunditia cupiditatis teterrimos · et ob hoc adeo que foris sunt in hoc
mundo nimis intentos · aut rebaptizari · aut ab his quos per arcam
idem per ecclesiam baptismus · occidi · seduci · et teneri · Quod columba emis
sa · non inuenta requie reuersa est · ostendit per nouum testamentum requiem
sanctis in hoc mundo non esse promissam · Post quadraginta dies emissa est
qui numerus uitam quae in hoc mundo agitur significat · Et Quod post dies · vii ·
dies dimissa non est reuersa · significat finem saeculi quando erit requies sanctorum
Sescentesimo et primo anno uite noe · id est peractis sexcentis annis ape
ritur arcae tectum · quia finita sexta etate saeculi reuelabitur absconditum sacra
menti atque promissi · Cur de arca iuncti exeunt · qui disiuncti intrauer
unt · seorsum uiri seorsum feminae commemorantur · quia in hoc tempore caro
concupiscit aduersus spiritum · spiritus autem aduersus carnem · In fine uero saeculi · atque resurrec
tione iustorum perfecta pace spiritui corpus adherebit nulla mutabili
tatis indigentia uel concupiscentia resistente · Crescite et · m · e ·
t · Homo ergo animalibus irrationabilibus natura ceteris hominibus
natura prelatus est · et ideo eidem ut animantibus et non ab homine timeri
quia contra naturam superbire est ab equale uelle timeri · Omne quod mo
uetur et uiuit · e · u · i · c · Esus carnium post diluuium concessus est homini propter
infecunditatem terrae et hominis fragilitatem · Sanguinem animarum

.r. d. c. b. id ē ferocium hominū. Dam̄ et cuncta animalia in esca
qui in conuocatione gentium ad fidē nulla ē distantia. Excepto sangui
ne manducare iubent. ne uita pristina q̄si suffocata in conscien
tia teneāt. sed habeant tā qua effusione p confessione. Arcum meū
p. i. n. Arcus ex parte ceruleus et ex parte rubicundus ē. ut utriusq;
iudicii testis sit. unius uidelicet faciendi et alterius facti. Mundus
enim iudicii igne cremabit. diluuii aqua deletus. Hoc inebriat
et nudat in domo sua. id ē xp̄s passus et crucifixus ē in gente sua.
et in domesticis sanguinis sui. Tunc enim nudata ē mortalitas carnis
eius quando cham id ē iudei deriser. Sem uero et iafeth id ē quasi duo
populi ex circumcisione et p̄putio credentes cognita passione sal
uatoris eandē passione uelamento regunt ut faciant eis honorem.
Dorsa autē memoria sig̃ preteritor. q passionē xp̄i eccl̄a preteritā ue
nerat. n̄ p̄spectat futurā. Operimentū autē si defer. q dum dicantes
factū et uenerantes magisteriū nolunt uidere qd tegunt. Me
~~tus~~ di fr̄ cham id ē impius populus iudeor. ideo medius quia nec
primatū aplor tenuit nec ultimis in gentib credidit. Vidit
nuditatē p̄ris q consensit in nece saluatoris. Nuntiauit foris
fratrib. q p eū manifestatū qd in p̄phetis latebat. Ideoq; fit
seruus frm̄ suor id est ipsa gens quaedā scriniaria xp̄ianor
baiulans legē et p̄phetas ad testimoniū adsertionis eccl̄ae ut nos
honorem p faciamus q illa nuntiat illi p litterā. Benedict' dn̄s ds
sem. De sem maiore natu. patres et p̄phete et ap̄li generati
Sem interp̄tat. nom̄ siue nominat'. Cham interp̄tat. callidus
iafeth latitudo. hic cham peccante posteritas eius damnat' q rep̄b
hic delinquunt. sed in futurū sententiā dānationis excipi
unt. Sed et plebs iudei que dn̄m crucifixit filiis poenā dāna
tionis sue transmisit dicendo. Sanguis ei' sup nos. Et facti sunt
om̄s dies noe. nongenti l. anni. p̄spicuū ē. c. xx. annos ge
nerationi illi ad penitentiā datos & nunq mortaliū con
strictos. dū p diluuiū noe annis ccc tis l. uixisse refertur.

Cu̅q; p̄ficiscerent̄ de oriente. Turris haec sup̄bia mundi desig
t̄ impia dogmata hereticor̄ qui postq̄ ab oriente id ē uero
lumine recesser̄ et uener̄ in campū sennaar. q̄ interp̄tat̄ excussio
dentiū. fetida dū sus dn̄i impietatis sue turre aedificant. Des
cendere quippe dr̄ humanos actus inspicere t eor̄ sensib; p̄
pinquare. Tradunt hebrei ex hac occasione istius modi fabulā
q̄d abrā in igne missus sit q̄ igne adorare noluerit. que chal
dei colunt. et dī auxilio liberat̄ de idolatrie igne p̄fugerit
mortuus ē aram. a. c. thare. p. s. i. t. n. s. in igne chaldeor̄
q̄d uidelicet igne nolens adorare igne consumpt̄ sit. Dixit dn̄s
ad abrā. egredere. d. t. t. Exiit inde abrā. xp̄s relicta terra et
cognatione iudeor̄ q̄d in gentib; sic abrā in exteris locupleta
ret̄. Ad cuius exemplū exeam̄ et nos de terra nr̄a. id ē de faculta
tib; huius mundi. et de cognatione nr̄a. id ē uitiis priorib; quae
nob̄ a natiuitate uelut quadā affinitate coherent.
Faciāq; te in gentem magnā. Due rep̄missiones dant̄ abrahe
una q̄ terra chanaan semini ei possessurū p̄mittit. Alia uero
longe prestantior de spiritali semine p̄ q̄d pater nationū sit
sed omniū gentiū que fidei eius secunt̄ uestigia. Apparuit
ei dn̄s. cui altare ipse edificau. q̄ spretis gentiū idolis unius dī
cultor fuit. Descendit q; abrā in egiptū. Querit̄ utrū conueniret
abrā tā sc̄o uiro ut celaret sarā uxore suā. et cur nō magis poneret
in dō spē suā ne occideret̄ a rege. Ostendit̄ enī in isto eius facto
q̄d homo non debet temptare dm̄ dm̄ suū quando habet q̄d
faciat ex rationabili consilio. fecit enī q̄d potuit puta suā q̄d
aū non potuit illi commisit in quē sperauit. Dixit ergo abrā ad
loth. ne quaeso. s. i. m. t. m. e. t. Sic et nos. nihil caritati et con
cordie p̄ponam̄. sed semp̄ parati sim̄. siue p̄ dextera p̄sperita
tis siue p̄ sinistra aduersitatis in pace et dilectione p̄seuerare.
Elegitq; sibi loth. r. c. i. Allegorice sic pastores loth plantitiē
terre sodomor̄. et locū uoluptuosū eleger̄. Sic ut habere

tiorum uoluptatib(us) p(er)missi sunt ac dediti atq(ue) errorum nexib(us) uincti a.
aut(em) ueritatis declinat consortium xpi catholiceq(ue) fidei unita
tē habere contempnens. Unde et loth interpretatur uinctus siue de
clinatio. Dx q. d. a. p. d. l. a. sicq(ue) p. n. p. s. q. t. Mistice
aut(em) semen abrahe quod est xps omnium gentium p(ro)mittit hereditas
quae etiam sua p(er) tota mundi latitudine et longitudine dif
funditur. Reduxitq(ue) omne substantiam. & loth fr(atre)m suum. Mistice
aut(em) quattuor reges quinq(ue) superauer(unt) poss(unt) contrarias potesta
tes significare. q(uae) carnales quinq(ue) sensib(us) corporis abuten
tes uirtus uincunt ac in dominium suum redigunt. Exemplo
igitur patris fidei n(ost)ra fides si confirmata sit sp(irit)u principali
V. corporis sensus in uerbo d(e)i subigit p(er) anima sic ille p(er)
p(ri)mo in cerix de exteriore homine triumphans. ita ille
non uirtute legionum sed sensu carnalium q(ui) nos antea uitiis in
tus exsuperatos captiuauerunt liberandos. ccc. em p(er) hau
littera exprimunt quae crucis figura ostend(it). At uero mel
chisedech rex salem p(ro)ferens panem et uinum. Aiunt hebrei hunc
esse sem filium noe et supputantes annos uitae ipsius ostendunt
eum usq(ue) ad isaac p(er)uenisse omsq(ue) primogenitos a noe donec
sacerdotio fungeretur aaron. fuisse pontifices. Porro salem
dicta est hierusalem postea. sed oblato pane et uino. id corpore
d(omi)ni & sanguine consecrari. Melchisedech interpretatur rex pa
cis et iustitiae. His itaq(ue) transactis f. s. d. a. d. uocatq(ue) da
mascus. eliezer quod interpretatur adiutor d(omi)n(u)s. ab hoc uiam
damascum & condita et nuncupata. Statimq(ue) s. d. f. a. d.
Duplex figura p(ro)missi seminis illi datur. ostensis stellis et
d(icitu)r. sic faciam semen tuum. id est xpiana gente cuius sup(er) in fide
subsistis. sic faciam resurrectionis lumine coruscare. Osten
sa uero arena maris dix(it). Sic erit semen tuum. hoc est erit q(uidem)
copiosa gens iudeorum. sed sterilis et infecunda sic harena.
Post haec aut(em) cum repromitteret ei d(eu)s q(uo)d esset possessor repromissionis

42

futurus signum petiit. per quod agnosceret. non quasi dubitans an fie
ret. sed quomodo futurum esset exquirens. cui dominus hanc simi
litudinem proposuit. Sume inquit mihi uaccam triennem. et
capram trimam. & arietem annorum trium. turturem quoque & co
lumbam. Per iuuencam significabatur plebs iudea posita sub
iugo legis. per capram eadem peccatrix futura. per arietem bene
eadem regnatura. per turturem & columbam spiritales populi si
gnati sunt indiuidui. Sed quid est quod animalia illa media
diuiduntur. aduersusse inuicem partibus constituuntur. nisi quod
carnales etiam in populo ueteri. & nunc inter se diuiduntur. Por
ro aues idcirco non diuiduntur. quia spiritales indiuidui sunt.
Volucres autem descendentes super corpora que diuisa erant. sig.
spiritus immundos. pastum quedam suum de carnalium diuisione
querentes. quod autem abram abigebat eos. sig. multos carnales
merito sanctorum in fine mundi ab angustiis liberandos. Quod
autem circa solis occasum pauor irruit in abraam. & h. m. e. t.
sig. circa huius seculi finem magnam perturbationem ab antichristo po
sitis futuram. Quod uero adiungitur. Cum occubuisset sol. f. c.
t. e. c. f. e. l. t. i. illa. q. d. e. sig. post finem seculi futu
rum diem iudicii. quando per ignem segregabuntur sanctorum populi
et iniquorum. Quod uero dictum est abraam. quia peregrinum e. s.
t. i. n. s. De populo israel qui erat in egipto seruiturus aperti
ssime prophetatum est non quod sub egiptiis cccc. annis seruierit
sed quia iste numerus in eadem afflictione completus est quod compu
tatur ab illo tempore quo ista abrahe promittuntur. Igitur
sara uxor abram n. g. f. &c. Hic erit ferus homo. sig. au
tem semen eius habitaturum in heremo. id est sarracenos uagos in
certisque sedibus. inpugnant ab omnibus. Mistice hae due
mulieres sig. duo testamenta. agar legem ueterem que
in sinagoga populum ad ducendum seruitutis nutriebat
obnoxium. Sara quoque euangelii gratiam que populum christianum

in libertate fidei genuerunt. Ipse ergo populus ferocitate
sua emulus et contrarius est omnibus bonis maxime eum christia-
nam plebem toto orbe ... stimulante persequi. Et illud quod
sequitur: hic mihi posteriora uidentis me. Posteriora ergo domini
id est incarnationem eius quia in fine temporum suscepit ex uirgine
possum intellegere quam nunc per fidem et dilectionem deside-
rando contemplamur. In futura autem uita contemplationem
perfruemur aeternam. Propterea appellatur puteus illi. Item puteus
autem puteus iste legem ueterem ac nouam significat quia condicio ni-
quae est uita uiuentium & spes morientium humanis pie misera-
tionis mortalibus dedit. ut per illam eloquia atque ... correcti
uisione in caelis perpetua digni esse mereamur. Ismahel enim inter-
pretatur auditio dei. Dicebatur enim primum abram quod interpretatur pater
excelsus & postea uocatus est abraham quod transfertur pater mul-
tarum gentium. Sarai interpretatur princeps mea. Sara princeps.
Super ismahel quoque exaudiui te. Ismahel typum tenet popu-
li iudeorum. quod auctum & multiplicatum ualde. XII. duces
genuit. cum multitudo carnalium iudeorum. ex XII. patri-
archis genita tribubus est dispertita XII. Sic enim adam pactum
dei custodisset. ut abraam hoc pactum accepisset. sed quia ille in
hoc membro culpam inoboedientiae primo agnouit decuit
ut iste in hoc membro signum oboedientiae secundo accepisset. ut
ostenderet obedientes quandoque generandos esse filios adam
quos olim praeuaricatores generarunt ad mortem. Appa-
ruit autem dominus in conualle mambre. scilicet. Abraam triplicem ge-
rit figuram primam saluatoris quando relicta cognatio-
ne sua uenit in mundum. Alteram patris qui immolauit filium
unicum. Tertia uero quae hoc loco apparet sanctorum qui aduentum christi
cum gaudio susceperunt. In temporibus autem istis qui uenerunt ad illum dominum
ihesum christum praenuntiant aduentum. cum quo duo angeli comitabantur
quos plerique moysen et heliam accipiunt. quia ille per legem ad

aduentum xpi indicauit. iste in fine mundi denuntiaturus est secundum
xpi aduentum atque eius euangelium iudeis predicaturus. Vnde et in mon
te cum dno transfigurato uidentur. Vnde et pedes eorum lauit ut in extremo
lauacri purificatione demonstret futura. Vitulus autem in conuiuio
saginatus et tener dni nostri ihu corpus quod propter salutem credentium ad ar
bore crucis est immolatum. Sed et butyrum et lac cum carne uituli apposuit.
Lac autem prisce legis habuit figuram cuius mandata quasi lacte uberibus
duarum tabularum expressa non uolentibus propter infantiam sensus sui euange
licae doctrinae solida esca accipere. Butyrum autem uberrimum et pingu
issimum euangeliorum est testimonium quod uelut oleum fidelibus insignudatur.
Sed proinde uitulum cum lacte et butyro abraam edendum adposuit. quia nec corpus
dni quod est uitulus sine lacte legis nec lac legis sine butyro hoc est sine euan
gelii testimonio esse potest. Tria autem sata unde sara panes subcinericios
fecit. trium filiorum noe imagine indicauerunt. ex quo omne genus humanum
natum est. Isaac interpretatur risus siue gaudium. Dixitque dns num celare po
tero abraam. q. g. f. Bene quia abrahe ds secretorum suorum pandit archana
de quo certus erat quod uoluntatis suae et preceptorum suorum fidelis exsecutor
existeret. de quo etiam et ille futurus erat in carne nasciturus. Clamor
sodomorum et gomorreorum. Peccatum non cum clamore est culpa cum libertate.
Numquid perdes iustum cum impio. Quinquagenarius numerus a quo usque ad x.
descenderit ad penitentiam refertur. unde et dauid in eodem numero psalmum
scripsit paenitentiae. si ergo conuerterentur saluarentur. Proinde quan
do aspicit ds delinquentes nequaquam uelle conuerti confestim ardore
inmoderatae luxuriae conpescit igne gehenne. Usque ad x iustos non pe
rire sodomam dixit. quia si in quolibet per custodiam x preceptorum xpi nomine
matur ille non perit. Denarius enim numerus figuram crucis xpi demonstrat.
Quinque autem ciuitates ignibus imbrium conflagrarunt quoniam quinque sensus
corporis libidinose tractant futuro incendio concremandi. Loth frater
abraam iustus et hospitalis in sodomis sit pius figurabat corpus xpi quod in
omnibus sanctis inter iniquos atque impios gemit quorum factis non consentit
et a quorum permixtione in fine seculi liberabitur illis damnatis supplicio ignis

aeterni. Est ciuitas haec ad quam possum fugere. Sodoma que interpretatur ce
citas mundana exprimunt desideria. Altitudo uero montium speculatio
est perfectorum. Ardentem sodoma fugere est inlicita carnis incendia decli
nare. Altitudo uero est montium mundicia continentium. Igitur dominus pluit
super sodoma & gomorra igne et sulphur. Sulphur quippe fetorem habet
ignis ardorem. Qui itaque ad peruersa desideria ex carnis fetore arserant
dignum fuit ut simul sulphure et igne quaterentur exusta poena discerent
ex iniusto desiderio quid fecissent. Uxor autem scilicet genus figurauit
quod per gratiam dei uocatum retro respicit & ad ea que reliquerant redi con
tendunt. Quod uero idem respiciens remansit et in sale conuersa est exemplum
prestat ad condimentum fidelium unde alii saliantur. Conceperunt ergo due
filiae loth. usque ipse est pater moabitarum. Moab interpretatur ex patre. Ammon
uero filius populi mei. Uisitauit autem dominus sarram sicut promiserat usque et circum
cidit eum die octaua. Octauum autem numerum resurrectionis gloriae con
uenire pene omnibus claret. Nam et dominus octauo die hoc est post septimum sabbati
resurrexit. et ipsi post sex huius saeculi aetates et septimam sabbati animarum que
nunc in alia uita geritur quasi octauo die tempore resurgemus. Quod uero eiectae
agar in solitudine cum filio suo significat sinagoga cum populo suo expulsa
de terra sua sine sacerdotio et sacrificio in toto orbe terrarum errare et
uiam quae est christus penitus ignorare. Quod filius ei sitiendo periit. ostendit popu
lum nulla habentem spiritale purificationem. Quod uero filium morientem sta
sub arbore posuit. & sic demonstrante angelo aspicit fontem. significat quosdam
ex eo populo ad umbram ligni crucis refugium petituros. Quod exclamat
puer plorans exaudiuit eum dominus. qui ex iudeis ad christum conuertuntur
ac flentes retro actus errores exaudiuntur. Reseratis quoque oculis cordis
uidens fontem aquae uiuae. id est christum dei filium qui dicit. Ego sum fons uiuus
Temptauit deus abraham. ut sciat dictum est ac si diceret ut scire uos faciat.
Quid ergo in abraham in prodictum est per illam immolationem figurabatur nisi
pater excelsus. quis in isaac nisi christus. Nam sic abraham unicum et dilectum filium
deo uictimam obtulit. Ita deus unicum filium suum pro omnibus tradidit. Et sic
isaac ipse sibi ligna portauit quibus erat imponendus ita et christus gestauit

in humeris lignum crucis suae in quo erat crucifigendus. Duo autem servi illi
dimissi et non perducti ad locum sacrificii (iudaeos significant) qui cum serviliter viverent et
carnaliter saperent non intellegebant humanitatem Christi. ideo non intelle-
gebant passionem Christi. non pervenerunt ad sacrificii locum. Asinus ille est insen-
sata stultitia iudaeorum. ista insensata stultitia portabat omnia sacra-
menta et quid ferebat nesciebat. Expectate hic cum asino. id est plenitudo
gentium intraret. hoc est postquam adoraverimus. ubi sacrificium crucis
dominicae impletum per gentes fuerit praedicatum. hoc est ut plenitudo
gentium intraret. Quid est et revertemur ad vos. et sic omnis israel salvus
fiet. Triduum autem illud significat in quo venerunt ad locum immolationis tres
mundi aetates significat. Una ante legem. Altera sub lege. Tertia sub gratia.
Ante legem ab adam usque ad moysen. Sub lege a moyse usque ad iohannem.
Inde iam a domino et quicquid restat tertius dies est gratiae. In qua tertia
aetate quasi post triduum sacramentum sacrificii Christi completum est. Vepres autem
spinae sunt. spinae autem peccatores significant quia suspenderunt dominum in cruce.
In spinas itaque peccatorum iudaicorum suspensus est dominus. Adoravit
abraham coram populo terrae. Postquam enim pretio victus est ut sepulchrum
venderet et acciperet argentum licet cogente abraham. Vau littera
quae apud illos pro o legitur ablata de eius nomine est et pro ephron ap-
pellatus est ephran. significante scriptura non eum fuisse consummatae
perfectae virtutis qui potuerit memorias vendere mortuorum.
Quid nobis per abrahae duplex sepulchrum innuitur. nisi quod perfectus quisque
praedicator extincta in praesenti saeculo anima sua desideriis suis
sub bonae operationis tegmine et contemplationis absconditur
ut a carnali concupiscentia sub activa contemplativaque
vita quasi insensibilis lateat quae prius mundi desideria sentiens
mortaliter vivebat. Quid est quod abraham puerum iubet sub femore
suo manum ponere et per dominum deum caeli iurare. nisi quod caro illius
per illud membrum descensura erat. qui et abrahae filius esset ex
humanitate. et dominus ex divinitate. Pone manum sub femore meo
et iura per dominum caeli. ac si aperte diceret. Tange filium meum et iura

per dominum meum. Unde nec super femur: sed sub femore manum ponere
iubetur. quia ex illo femore ille descensurus erat. qui homo quidem
sed super omnes homines fuerit. Unde dignum non fuit ut manum
super femur poneret quia nulla caro super illam carnem est quam in re-
demptione nostram sibi patris unigenitus univit. Quid est quod isaac
dilecto filio suo uxor de filiabus chananeorum duci prohibetur. nisi quod
illi de quo scriptum est filius meus dilectus. nulle reprobe anime coniun-
guntur. De cognatione autem uxorem filio deducere servus precipitur
quia sola sanctorum ecclesia unigenito filio copulanda erat. Quis fuerit
est puer qui ad deducendam uxorem mittitur. nisi prophetarum ordo atque
apostolorum omniumque doctorum. Qui per gentes secum de bonis omnibus domi-
ni sui detulit. quia in unusquisque de dono locutus. in semetipsis futurum
divitias ostendunt. At quis de puer iuxta fontem stetit atque ex
prefixa sententia que puella esset eligenda proposuit. quia predicatores
sancti sacri eloquii fluenta considerant atque ex ipsis colligunt
quibus temporibus predicationis sue verba committunt et quibus auditori-
bus fiducia certitudinis assumant. Potum vero petiit quia predi-
cator omnis animam suam auditoribus sitit. Sed rebecca potum prebuit
quia sancta electorum ecclesia predicatorum suorum desiderio ex virtutibus sue fidei
satisfacit. Aqua quippe intus divina scientia predicationis in
mensura. quia sancta ecclesia studet in plus sapere quam. f̄r̄ dn̄a aque
multiplicate doctrina predicationis in opere. Puer autem rebecce
inaures et armillas dedit. quia predicator quisque et auditum sancte ecclesie
pro obedientia. et manus pro bone operationis merita exornat.
Sed inaures duorum siclorum sunt. armille autem siclorum decem. quia prima
virtus obedientie est in caritate. que videlicet caritas in duobus
preceptis distinguitur. ut deus et proximus diligatur. et recte operatio
ex decalogi completione perficitur ut et bona agi coeperint
mala iam nulla perpetrent. Rebecca autem esse in domo patris
sui locum spaciosum ad manendum prebuit. quia priore iam populo
naturalem lege sancta ecclesia se fuisse monstravit. et predicationis

uerba in amplo caritatis gremio suscepit. Doctori autem spaciosus ad manen
dum locus est in auditoris corde latitudo bonitatis. Qui palearum ac feni plu
rimum haberet indicauit. quia sancta ecclesia uerba uitae audiens terrena stipen
dia praedicatoribus reddidit. Frater autem rebecce erat laban qui concite egres
sus in aures et armillas sororis inspiciens fimetas pueri uocauit. Quia
sunt carnales quique fidelibus iuncti. qui dum spiritalia dona conspiciunt
in ammiratione suspensi. & sinus que ad opera tam inanium usque
ad suscipienda fide uerbum praedicationis admonetur. Qui laban
paleas foenum aquam panem obtulit ut supra. Quia sunt plerique qui doctores
suos ex temporalibus stipendiis continere parati sunt. sed praedicatores
sancti percipere nolunt temporalia nisi prius obtineant eterna. Festinus
autem puer ad dominum redit. quia praedicatores sancti cum praedicando uitam au
dientium obtinent. illi mox gratias reddunt. de cuius hoc munere
perceperunt. ut sibi in ea operatione nihil tribuant sed auctori. Eo
autem tempore isaac deambulabat per uiam quae ducit ad puteum cuius nomen est uiuentis et uidentis. Quis est
uidens et uiuens. nisi omnipotens deus. puteus suo uiuentis et uidentis est sacre
scripturae profunditas qua nobis ad inuestigationem mentis praebuit omnipotens
deus. quae est autem uia quae ducit ad puteum. nisi humilitas passionis
unigeniti. Nisi enim unigenitus dei filius incarnatus temporaliter adpre
hensus. colaphis caesus. sputis inlusus. crucifixus ac mortuus fuisset.
nobis huius putei id est scripturae sacrae profunditas non pateret. Egres
sus autem fuerat ad meditandum in agro. Ager autem est mundus qui in hoc egres
sus qui inuisibilis apparere dignatus est. Qui ad meditandum in agro inclinata
iam die exiit. quia passionum exercitia iuxta finem mundi suscepit.
Rebecca autem ad isaac ueniens dorso cameli deducitur quia ad christum ex genti
litate ecclesia properans in tortis uitiosisque uitae ueteris conuersationibus
inuenitur. Rebecca uero uiso isaac quis ille homo sit requisito puero cog
noscit. quia cotidie sancta ecclesia adhuc per prophetarum atque apostolorum dicta quid de
redemptore suo credere debeat intellegit. Pallio se cooperire curauit
qui suo domino infirmitate sue actionis erubuit. et illa quae prius in camelo
libere gestabatur. descendens postmodum uerecundia tegitur. Quia isaac

intabnaculu sue matris introducit atq; uxore accep. Quia locos sina
goge dns ex qua secundu carne natus e. seum octim diligit. eaq; sibi
in amore et fonte platione coniungit. ut que prius pxima p
ex cognatione . ide cognita p p distinatione fuerit . p modu con
iuncta in amore continuo uxor fiat . Qua intantu dilexit ut sup
quia ex ducrosce ectae redemptor nr ea quae exp dicione sina
goge accedere potuit tristitia detersit . Isaac . Interptat . risus
Rebecca . patientia . Risus uero ex leticia e . patientia au ex
tribulatione . Fuer au dies . u . e . c . lxx . u . e . d . m . e . i . b .
et plens dieru . hoc e plens fide . & operib . bonis . la temp pari
endi aduenerat . Qui prior egressus fuerat . erat rufus . Pro
tin alt egressus e . Figuralit ia factu e qualit popls ecle
sinagoge ptm superauit . et quomodo plebs iudeox tempo
re maior seruit minori populo xpianox . duo populi sunt
intranos . scilicet uitiox atq; uirtutu . Cur esau tot rubeus
et hispidus . nisi q populus prior pphetaru et xpi sangui
ne pollut . ac peccati et nequitie circudat . cuius ideo
minor calcaneu tenuit . q mistice maiore populu mi
nor superauit . Esau Interptat . rufus . Iacob . supplantator .
Primogenita au ipsa uestis erat sacerdotalis qua maio
res natu cu benedictione patris induti uictimas do
uelut pontifices offerebant . Hoc dono terreni amoris
desiderio caruer iudei cu gla regni futuri . Quis e iste
isaac . nisi saluator . qui du descendisset in ista torrente
gerara . primo omniu illos puteos fodere uult quos foder
pueri patris sui . id . moises . puteu legis foderat . et dd
et salomon . et pphete libros scripser ueteris testamti .
quos tam terrena et sordida repleuerat intellegentia
iudeox . & eox os cu uellet purgare isaac . ut ostenderet
q quecuq; lex et pphete dixer . de ipso dixer . Rex autis cu eo
palestini . id a regno diui iudei alieni . sed descendit abeis

Non potest ee cu eis q in puteis aqua nolunt habere sed terra. et dic eis
ecce relinquet uob dom. Fodit isaac nouu puteu. Immo pueri isaac
foderunt. Pueri isaac. matheus. marcus. lucas. ioh. Petrus et iacob.
iudas et apts paulus. Qui oms noui testamti puteu foder. et in
s uener aqua uiua. que sit aque fons salientis in uita aetna. Post haec
fodit tertiu puteu isaac et uocau nom loci illius latitudo dics.
s Nunc. d. n. d. Vere dilatat e isaac. et impleuit omne terra scientia
trinitatis et in toto orbe latitudine ecle collocauit. Exeuntes ergo
pueri isaac p uniusu orbe foder puteos. et aqua omnib. osten
derunt. Babtizantes oms gentes in nomine patris. e. f. e. s. s.
Sed quid e qd puteos abraa quos aperuit isaac sic uocauit eos
sic pat eius. nisi q moyses apud nos etia moyses appellatur
et p phete unusquisq. suo nomine appellant. Senuit isaac.
s Isaac inquit portat imag di patris. Rebecca sps sci. Esau
populi prioris et diaboli. Iacob. ecle et xpi. Senuisse iacob
consumatione ostendit. Oculi illius caligasse. fide perisse
de mundo. et religionis lum ante eu neglectu ee sig. Rebecca
plena spu sco et sciens qd audisset ante qua pareret. q maior ser
uiet minori. forma gerit in loco sps sci quae futura nouerat in xpo.
s Loqt ad filiu minore. uade ad grege. e. a. m. d. h. Prefigurans
carneu saluatoris aduentu in quo eos maxime liberaret q peccatis
tenebant obnoxii. Siq de omnib. scripturis hedi p peccatorib. acci
piunt. qd au duos iubet offerre duoz populoz sig assumptio.
Qd teneros et optimos docibiles & innocentes animas. Stola esau
fides et scripturae hebreoz. q. illis p mo dates. et p modu genti
bu indut e populus. Pelles au que ei brachiis circudates. peccata
utriusq. plebis. que xps in extensione manuu crucis se parti
adfixit. ipse eni in corpore suo n sua sed aliena peccata porta
uit. Qd isaac querit ab iacob cur ta cito uenerit admirat
ueloce in eclesiis credentiu fide. Qd cibi delectabiles offerunt
ostia placens do salus e peccatoz. Qd posteru consequit benedictio

et ei odore pfruit uirtute resurrectionis et regni apta uoce
pnuntians. Ecce odor. f. m. s. o. Odore nominis xpi sic ager mundus
implet cuius ē benedictio de rore celi. hoc ē deu boꝝ pluuia
diuinoꝝ. Et de pinguedine terre. hoc ē congregatione populoꝝ
Multitudine frumti et uini. hoc ē multitudo quā collegit de
sacramto corporis et sanguinis sui. Illi seruiunt populi. ex gen
tib. ad deū conuersi. Ipsū adorauit trib. id ē populi ex circūci
sione. Ipse ē dominꝰ frm suoꝝ. q plebi dominat iudeoꝝ. Ipsū ado
rant filii matris ei. q et ipse scdm carnē ex ea natꝰ ē. Haec e
benedictio pma isaac. que data ē minori populo xpianoꝝ. Sed
neq; tam maioꝝ filiū perhibt fuisse despectū. q cū intrauerit
plenitudo gentiū. tunc omis isrl s. f. In pinguedine terre
et. i. r. c. d. e. b. In pinguedine utiq; terre in facundi
tate rerū et potentia regni. que in illo populo fuit. et in
rore celi benedictio. id ē in eloqis di ipsis eni credita s eloqa
di et legis testamta. Viues gladio. id ē quia sanguine populus
ille dedit nece in xpo et pphetis exercuit. Tempꝰq; erit cū
soluat iugū de collo tuo. q a seruitute peccati iudaicus populus
in fine liberat sic scripture. donec plenitudo g. Oderat ergo
esau semp iacob. hoc enim tu et iudaicus populus in xpo pme
dtat. n solū dnm patibulo crucis tradidit. uerū etia creden
tes in illo usq; ad effusione sanguinis psecut ē. Iacob au dolos
fugiens fris. Non aliꝰ xps relictis parentib. scdm carnē. id ē populū
isrl. et patria id ē hierosolima. & omis regiones iudeoꝝ abiit in
gentes accipiens sibi inde uxore. id ē scam ectam. Igit egressus
iacob de bersabee. Somnꝰ iste iacob. mors siue passio ē xpi. Lapis ad
capite ei. uncto xps sig. Caput eni uiri xps ē. Quis eni nescit xpm
ab unctione appellari. domꝰ aū di q ibi nat ē xps in bethlee. Porta
uero celi. q ibi in terra descend. ibi iterū ad caelū conscend.
Erectio aū lapidis resurrectio ē xpi. Porro scala xps ē. q dix.
ego sū uia. P hanc ascendebant et descendebant angeli in q b.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

significatis p̄dicatores et euang. Ascendentes itaq; eta ad intellegendā et supereminentissima diuinitate excedunt uniuersa creatura. ut eū inueniant in principio uerbū apud dm̄ p quē facta sunt omnia. Descendentes autē ut eū inueniant factū ex muliere factū sub lege. etc. Non ē hic aliud nisi domꝰ dei. Haec uerba ad p̄phetiā ptinent qb; sifuturū erat tabnaculū qd constitueret in hominib; ipse mo populo suo. Fecit inde iacob. u. a. t. o.

Et uid. p. in agro. pouesius tox populis sig. Pastores uero p̄phetae s qui usq; aduentū dn̄i sp̄u sc̄o mundati israheliticū populū gubnabant. Lapis puteo supposit figura dn̄i pferebat. puteus gratiā sp̄s sc̄i p p̄dicatione xp̄i uentura ad eclam ex gentib; que obtecta erant n̄du aduenient et homine facto xp̄o. f puteū. baptismū. pagrū hic mundus exprimit. Qd aū tres greges ouiū accubare dicunt iuxta puteū. sig. eos q ad scām fide trinitatis capienda ptinent. ut in humilitate expetere gratiā baptismi. Aqua putei sig scientiā ueteris testamenti quā lapis claudebat q litera legis sensū sp̄itale ineo uelabat. Sed ueniente xp̄o lapis remotꝰ ē cū p̄dicatione noui testamti umbra legis exclusa et ueritas euangl patefacta ē. Quid in his duob; uxorib; iacob. lia uidelicet et rachel. nisi actiua ac contemplatiua uita sig. Lia quippe interptat laboriosa. Rachel uo ouis t uisus principiū. Actiua aū uita laboriosa ē q desudat in opere. Contemplatiua uero simplex ad solū uidendū principiū anhelat. uidelicet ipsū principiū. q ait ego principiū. Erat aū rachel uidens. et sterilis. Lia aū lippa. sed fecunda. Contemplatiua ergo uita speciosa ē in animo sed dū quiescere in silentio appetit filios n̄ generat ex p̄dicatione. Videt et n̄ parit. q quietis sue studio minꝰ se in alioꝝ collectione succendit. et quantū introsū conspic aperire aliis p̄dicando n̄ suffic. Lia uero lippa et fecunda. q actiua uita cū occupat in opere minꝰ uidet

Lapis qui claudebat os putei. duritiā infidelitatis insinuat. qua ab ut ita homines possent rite baptism̄ recipere.

Pastores aut doctores sunt aecl̄e. q amoto lapide p iacob adaquabant greges. q a xp̄o auferente mūdi infidelitate ab eoꝝ cordib; quos p distinant ad baptismi sacramtū pungere. rite credentes abluunt. unda purificati [illegible]

Quid ē qd iacob rachel concupiscens. sed in nocte lia accepit [illegible] necesse ē [illegible] operari bonū [illegible] accinat [illegible] ad uidendū principium. in rachel amplexib; requiescat.

sed dum modo per uerbum modo per exemplum ad imitationem sua proxi
mos accendit multos in bono opere filios generat. et si in con
templatione mentem tenere non ualet. ex eo tamen quod agit exte
rius gignere sequaces ualet. Nigra utique quidem male estimatur
post VII annos alios rachel accepit uxorem. sed post VII dies nuptiarum
uxoris primae. RUBEN interpretatur uisionis filius. SIME
ON. auditio. LEVI. additamentum. IUDAS. confessio.
DAN. iudicium. NEPTALIM. Latitudo. GATH.
temptatio ASER. Beatitudo. ISACHAR. merces.
ZABULON. habitaculum fortitudinis. IOSEPH. augmen
tatio. BENIAMIN. filius dexterae. Duae uxores iacob duo
testamenta significant. Laban interpretatur dealbatio. Bala interpretatur
inueterata. Lia enim maior natu synagogae tenuisse typum
quia prior deo populum genuit
significat. Rachel autem ecclesiae. Iacob oues pauit. et dominus in euangelio dicit
Ego sum pastor bonus. Ille mercedis lucro uarium sibi pecus abstulit
christus diuersarum gentium uarietatem sibimet congregauit. Ille
tres uirgas ampitatis corticibus in aluei saquarum obposuit ut
earum contemplatione multiplicarentur eius oues. Et dominus tria in aqua
baptismi trium personarum nomina patris et filii et spiritus
sancti populo fideli proposuit. ut quisque hoc pleno corde perspexe
rit efficiatur ouis dei. Laban ut superius dictum est interpretatur dealbatio
Dealbatio autem diabolus non inconuenienter accipitur. qui cum sit te
nebrosus ex merito transfigurat se uelut angelum lucis.
Huic seruiuit iacob id est ex parte reproborum iudaicus populus
ex cuius carne incarnatus est dominus. Potest etiam per laban hic mundus
exprimi qui cum furore iacob sequitur quia electos quosque qui redempto
ris nostri membra sunt persequendo opprimere conatur. Huius
filiam seu mundi seu diaboli iacob abstulit. cum christus sibi ecclesiam
coniunxit. quam de domo patris abstulit. Quid uero in idolis
nisi auaritia designatur. Rachel uero idolum sedendo cooperuit
quia sancta ecclesia christum sequens uitium terrene concupiscentiae

Gath dicitur euentus
id est fortuna.
Is quippe dicitur
sachar merces. Ideo
quia mandragoris filii
reportatum quod ... debebat
ad se uiri emerat.
Bala ancilla rachelis
significat eos. Qui dum ...
uita carnalibus sensibus
... corporeas cogitant
imagines ... aliquid
de spiritali ... incommutabili
substantia diuinitatis audiunt.
Suscipit ... de Zelpha an
cilla sua filios amore haben
di numerosioris prolis accensa.
... figurat illos qui ... praedicatio
ne euangelii ...
De quibus scriptum est. popul...
[illegible]
[illegible] pulchra
[illegible]
[illegible]
pulchra quia sancta corpore ...
oculi ei decori quia euangelium
... [illegible]

[t]oculi ei grandi quia lex per moysen data coepta est atque signata

per humilitatem penitentiae cooperuit. Et ecce uir luctabatur cum eo. Uir
enim ille typum xpi euidentissime gesserat. cui tamen praeualuit iacob
utique uolenti ut ministerium figuraret passionis suae. Ubi uicit
iacob in iudeorum typo hoc est in corporis sui sobole praeualuisse deo. et quasi
cum infirmo tamen carne ei luctam iniret. et inualescere in passio
ne eis sicut scriptum est. Crucifige. Benedicit in his qui in xpm ex eodem
populo crediderunt. atque in infidelitatibus claudus. Plures quippe
sunt in stirpe qui degenerantes a fide patrum et praeceptis auctoris sui de
uiantes in errore sui seminis claudicant. Egressa est autem dina filia
liae. Dina quippe ut mulieres uideret extraneae regionis egre
ditur. quando unaquaeque mens sua studia neglegens actiones ali
enas curans extra habitum atque extra ordinem proprium euagatur.
Quam sichem princeps terrae opprimit quia uidelicet inuentam in curis
exterioribus diabolus corrumpit. adglutinata est anima eius cum ea
quoniam sibi per iniquitatem respicit. Et quia cum mens a culpa resipiscit
afficitur atque admissum flere conatur. Tristemque blanditiis deliniuit
Modo enim aliorum facta grauiora. modo nihil esse quod perpetratum est
Modo misericordem dominum loquitur. Modo adhuc tempus subsequens
ad penitentiam pollicetur. ut dum per haec decepta mens ducitur ab in
tentione penitentiae suspendatur quatenus tunc bona nulla per
cipiat quam nunc mala nulla contristant. et tunc plenius
obsorbetur suppliciis quae gaudet etiam in delictis. X et VII.
annorum esse coepit ioseph. et erat cum filiis bale et zelphe uxorum
patris sui. Accusauitque fratres suos apud patrem crimine pessimo
Ioseph unus ex xii. filius iacob quem pater prae ceteris filiis dilexit. Xpm
dominum significat. quem deus pater secundum carnem natum ceteris fratribus ex habrae
stirpe progenitis praetulit. Eo quod in senectute genuisset eum. senescen
te enim mundo inlucescens dei filius per mariae uirginis partum seruus
aduenit tamquam filius senectutis. Fecit ei tunicam polimitam. id est
uariam. Tunicam autem polimitam quam fecit ei pater. secundum allegoricam
uarietatem populorum ex omnibus gentibus in corpore xpi congregatam significat.

Videntes autem fratres quod · a · p · e · f · p · a · o · e · n · p · ei · q · p · l · Fratres christi
secundum carnem iudei erant · de quorum cognatione ipsa humanitas
redemptoris suscepta erat · Sed quia uiderant quod maior gratia
uirtutum in eo fiebat quae restabat dei patris perpetua dilectione
inuidebant nec ei quicquam pacifica mente loqui poterant quem
sepius petebant · & patrem familias in beelzebub principe demo
niorum eicere demonia blasphemabant · Accidit quoque ut uisum pt
somnium · Intellegi uero facile potest in christi persona etiam demor
tuus secundum illud quod dicit apostolus · quia donauit ei nomen quod est super omne
nomen · Ut in nomine ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium
et infernorum · Somnium uero illud per quod fratrum manipuli adora
uerunt manipulum eius · quod spiritaliter in christo completum est · et adorabunt
eum omnes reges terrae omnes gentes seruient ei · Ipse est quem sol et
luna et stellae adorant de quo sole dictum est · Laudate eum sol
et luna · Num quid ego et mater tua · Obiurgatio ista patris
duritiam populi sui significat · qui pro eo quod ex se natum christum esse cog
noscunt · adorare contemnunt · Iacob mittit filium suum
ioseph ut de fratribus sollicitudinem gereret · Et deus pater misit uni
genitum filium suum ut genus humanum peccatis languidum
uisitaret · Mittitur utique ab illo patre de quo scriptum est · misit
deus filium suum in similitudine carnis peccati · ut uideret si recte
cent oues · Inuenit ergo ioseph fratres in dothaim · Dothaim
interpretatur defectio · in grandi defectione erant · qui de fratricidio
cogitabant · Qui cum uidissent ioseph fratres sui procul · oc
cidere eum cogitauerunt · & iudei uidentes uerum ioseph dominum
ihesum christum ut eum crucifigerent uni consilium omnes statuerunt
dicentes · crucifige eum · Fera pessima deuorauit ioseph ·
Id est iudaica bestia interfecit eum · de qua dominus in euangelio dicit · ecce
ego mitto uos sicut oues · Confestim ut peruenit ad fratres nudauerunt
eum · t · t · e · p · m · r · q · n · h · a · Nudauerunt ioseph fratres sui tuni
ca polimita et talari · & christum iudei per mortem crucis expoliauerunt

tunica corporali. Polimita autem id est decorata omnium uirtutum diuersitate.
Resperserunt autem tunicam hedi sanguine qui falsis seu testimoniis accusantes
inuidia dedixere peccati omnium peccata donantem. Mittunt deinde
in cisternam id est in lacum. Et christus despoliatus carne humana descendit
pt in infernum. De cisterna quoque leuatur ille ismahelitis id est gentibus uen
ditur. Et christus post ea quam de inferno egreditur ab omnibus gentibus fidei com
mertio comparatur. Ille per iude consilium .xxx. argenteis distrahitur
et hic per consilium iude scarioth eodem numero uenundatur. Venditus
est igitur ioseph principi exercitus bellatorum non petefre ut in latino scrip
tum est sed putiphar eunucho. ubi queritur quomodo postea uxorem dicatur
Tradunt hebrei ob hoc emptum ioseph ob nimiam pulchritudinem in turpe
ministerium et a domino uiribus eius arefactis postea electum esse iuxta morem
hierofantarum in pontificatum heliopoleos. Et huius filiam esse aseneth
quam postea ioseph uxorem acceperit. In thamar nuru iude intellegitur
plebs iudea cui de tribu iuda reges et quam maritari debebant. Me
rito nomen ei amaritudo interpretatur. Ipsa enim domino fellis poculum dedit.
Duo autem genera principum qui recte operabantur in plebe uniuersorum
quod oberant. Alterum eorum qui nihil proderant significantur. In duobus
filiis iude. quorum unus erat malignus uel reus ante dominum. Alter inter
fundebat ne semen daret ad fecundandam thamar. Her interpretatur pel
liceus. Onam meror eorum. Sela dimissio eius. Venit autem cum pastore
suo odollamite. cui nomen erat hiras. Etenim interpretatur odollamites testi
monium in aqua. hiras iste significat iohannem. Interpretatur fratris mei uisio
Vidit omnino fratrem suum iohannem fratrem in semet habitum est secundum cogna
tionem matris sancte marie. et helisabet matris sue eundem dominum
et dominum suum. Salutauit exultans agnouit perfectus ex colubus
et ideo itaque odollamites uere testimonium perhibuit in aqua.
Venit autem dominus ad tondendas oues hoc est exonerandas sar
cinis peccatorum. Iam deinde thamar habitum mutans et
commutans interpretatur. Thamar mutat habitum mutat et nomen.
Et fit de synagoga ecclesia secundum mea prorsus nomen amaritudinis

·maneat· Nil illius amaritudinis in aqua domino fel ministrauit sed illius
in qua petrus amare fleuit· Nam iudam latina confessio e(st)· Confessioni
ergo amaritudo misceatur· ut uera penitentia p(ro)signetur· hac penitentia
fecundatur ecclesia in omnibus gentibus constituta· Nam et ipse habitus meretri
cis confessio peccatorum e(st)· Tempore quippe ecclesiae gentium thamar ex gentibus
euocata sedens cum hoc habitu ad portam enan et enan quod interpretatur fons·
cucurrit enim uelut ceruus ad fontes aquarum· peruenire ad semen habrae·
illo autem non cognoscente fetatur quod de illo p(re)dictum· populus quem non cognoui·
Accepit enim in occulto anulum· et monile· et uirgam· uocatione signatur· iusti
ficatione decoratur· glorificatione exaltatur· Mittitur autem promissus hedus
tamquam meretrici· hedus exprobratio peccati per inde odollamitem tamquam
increpantem et dicentem· genimina uiperarum· sed non eam inuenit peccati ex pt.
probatio quia mutauit confessionis amaritudo· Ioseph ergo descendit
in egiptum· xpistus in mundum· Instante autem partu· a· g· m· u· in utero tha
mar duo gemini duos populos figurauerunt· quorum posterior natus prior manum
ex utero misit· ut gentium populus antea quidem per prophetas ostensus sed
postea reuelatur· Cuius ideo obstetrix ligauit dexteram coccino· quia ille populus
per sanguinem xpisti signo crucis notatus e(st)· Fares inde et pharisei qui
se quasi iustos a populo separabant diuisi apellantur· Zara interpretatur oriens·
Accidit autem ut quadam die· Dum mulier adultera ioseph male inuo
luisset relicto pallio fugit foras· Quia dum sinagoga dominum purum ho
minem credens quasi adulterino complexu constringere uoluit· ipse
tegmen litterae ei oculis reliquit· et ad cognoscenda sue diuinitatis poten
tia conspicuum se gentibus prebuit· Erat autem ioseph pulchra facie· licet
de xpisto dauid dicat· Speciosus forma· Ista mulier figura erat sinagoge
ut supra diximus· quae saepe iudicatur moechata esse post deos alienos· Simi
liter uolebat et xpistum in adulterii sui scelere retinere· ut negaret se esse
deum· et phariseorum et scribarum magis qui legis praecepta seruaret· xpistus
autem non adquiescens adulterio sinagoge in manu ueste corporis adprehen
sus carne se exuit et liber mortis in caelum ascendit· Quid significat ·vii· anni
nisi septem carismatum spiritalium dona quibus ubertas fidei larga putatur

redundat. At contra vii steriles et tenui fame uastati
nouissimis temporibus significabant. Ecce ioseph qui terrae egypti induxit im-
perium meruit. Et dominus noster postquam distractus a iuda et ioseph a fratribus et
de inferno carne surrexit ascendit currum regni caelestis de quo dicitur
Currus dei decem. Et accepit potestatem a patre praeficiendi et iudicandi
Accepit autem et anulum pontificatus scilicet fidei nostrae salutis signo
signantes frontibus nostris et cordibus per signum crucis signaculum regis aeter-
ni. Induitque stola bissina id est carne sancta bysso candidiore effe-
cta immortalitatis. Accepit torquem auream id est intellectum bonum. Proc-
lamante eum praecedit id est iohannes baptista qui eum praecedens praeconabatur dicens parate
uiam domini. Vocatque nomen eius e. u. s. l. e. s. m. Quod in mysterio hoc
quando sub figura ioseph saluator ostenditur in mysterio unius terrae
egypti et saluatorem totius mundi. Dedit quoque illi uxorem aseneth. Accepit
ergo christus uxorem ex gentibus id est ecclesiam ex qua genuit duos filios id est
duos populos ex iudaeis et gentibus congregatos. XXX. autem anno-
rum erat ioseph totidemque annis fuisse legitur christus quando sublimis pro
pharaonis in conspectu mundi apparuit reuelatur. Congregauit
autem ioseph per vii annos id est frumenta fidei et horreis condenda
illa scilicet carismata vii quae per septem annos et cum vii annis coepe-
rint id est cum infructuosa illa occurrerit vii et ... nobis tempori sub
antichristo quando fames fidei fuerit et salutis. Tunc et ...
et fideles habebunt copiosam frugem iustitiae infideles autem inopia
sermonis atque inedia deficient. Ioseph aperuit horrea et frumento saluat
egyptum. Et christus a fame uerbi dei liberat mundum. Aperuit enim horrea
sua christus in omni orbe terrarum et erogatione frumenti fidei omnia
subiugauit. Nisi enim ioseph fratres uendidissent defecerat egyptus
nisi christum iudaei crucifixissent perierat mundus. Ioseph
autem interpretatur augmentatio siue amplificatio. Sed illa ioseph am-
plificatione non habuit nisi sola egyptus. Illum uero ioseph augmentum
habere meruit uniuersus mundus. Ille erogauit tritici
noster erogauit dei uerbum. Adorant fratres ioseph ipsi sicut ...

omnis coetus scorum adorat. et summo cultu honorat. Mistice uero
quod ioseph inmatus est paruulum fratrem suum significat. quod dominus sibi sanctum
paulum querendo lux circum fulsit eum. Paruulus quidem dum maturam
in carne fidei aetate gerebat. flevit ioseph. et cecitas pauli
fleta est xpi. Lauat faciem suam. et lumen ei amissum restituit. Lauit
faciem suam xps. ubi baptizatus est paulus. Sed quid sibi uult. quod in
uentus est in sacco beniamin sciphus ioseph. nisi quod in corpore
pauli iam doctrina celestis perfulgebat eloquium diuectum erudit
in lege sed quia subiectus non erat intra saccum erat sciphus. doctrina
intra lege. lucerna intra modium. Ad hoc enim occisus est xps sanguinem
dei se tradidit gentibus tamquam ioseph egiptiis a fratribus. ut et reliquie
israhel salue fierent. Audiuimus quod est excelebri sermone. Magna sine
dubio deuotio est ecclesiae gentium. quod israhelitici spiritus ad fidem xpi
uenirent. Datis beniamin xxx. argenteos cum quinque stolis ob
tinuit. xxx. argenteos a xpo accepit. quicumque predicat trinitatem
sine xpi cruce. Quinque stolas accepit id est sapientie omniumque
sensuum multiplices disciplinas. Mittuntur et patri munera.
filius honorat patrem. xps populum mutat muneribus. Portant
haec munera asini illi gentiles inutiles et laboriosi. Nunc anima
les portant. inter populos xpi munera portant inuenit munerum lar
gitorem. Expauit autem iacob. id est plebs incredula sed postquam xpi
gesta cognouerit reuiuiscit spiritus eius. Et qui mortuus iudebatur
fide resurrectionis xpi uiuificatur. Vocatur ergo a filiis suis. id est
a petro. paulo a iohanne populus iudeorum. inuitatur ad gratiam. Oc
currit illi iudas quod interpretatur est confessio. quia precedit iam confessio
quos ante per fidem possidebat. et sic ioseph uerus xps occurrit
qui senem iam etate suscipiat ultimis temporibus. populum iudeorum non
secundum illius merita sed secundum illius gratiae electionem. et imponit
manum suam super oculos eius. ut cecitatem auferat cuius id est distulit ceci
Donec pl. tatem. ut postremum crederet quam ante non potuit esse credulus. Acci
pite semina. hoc est uerbum dei. et serite agros corpora uidelicet

terra quae uomere euangelico exarata · et semine spiritali seminata
fructus uirtutum germinat · Sed quinta parte quae regibus dabatur quinque
sensuum censusque quod christo uero regi soli debeat intimatur · Quatuor uero
reliqui in semente et cibos possessoribus permittuntur · quae actualis uitae
usus uiuendique conceditur · quatenus seminet opera uirtutum in fructus ui
tae · metat aeterna munera aeterna quod a saluatore nostro ueraciter nobis tribuitur
Vnde ioseph aegyptii dicunt · salus nostra in manu tua est · quia mani
pt. festum est quod salus mundi in christi potestate constituta · Nam maior filius
ioseph hoc est manasses · qui interpretatur obliuio · et populum genitum iudaeorum · qui
oblitus est deum suum qui fecit eum · minor autem christianorum quae fecunditatem
sonat quod est proprium populi iunioris qui corpus est christi qui fecundatus est
in latitudine mundi · Hoc quidem cum benedicere uellet iacob posuit
ioseph ephraim ad sinistram · manassen autem ad dexteram constituit · At ille
cancellatis manibus crucis misterium praefigurans translata in minore
dextera maiori sinistra supposuit · sicque crucis similitudo super capita
pt. eorum denotata iudaeis scandalum · christianis futuram gloriam praesignauit ·

His ergo completis uocauit iacob filios suos ut benediceret eos ·
Ruben primogenitus meus · In ruben prioris populi uidetur ostendisse personam
Cui etiam a domino per prophetam dicitur · Israel primogenitus meus · Etenim iuxta quod pri
mogenitus debebat · ipse iuxta erat accipere sacerdotium atque regnum · Tu
uirtus mea · utique quia ex ipso populo fundamentum fidei ex ipso uirtus dei quia est
christus aduenit · quomodo autem principium doloris nisi dum patrando semper inro
garet iniuriam deo conuersus ad eum dorsum et non faciem · Iste prior in donis
quia ipsis primis data sunt eloquia dei · primis ipsis legislatio et testamentum
siue promissio · Iste maior imperio · utique per magnitudinem uirtutis
copiosius ceteris in hoc saeculo potestate regnauit · Effusus es sicut aqua · peccando

in xp̄o. quasi aqua quae uasculo non tenetur uoluptatis effusus est impetu
ut aqua non crescas et
et ideirco addit. quod populus ipse qui in uniuerso orbe dispersus est. Quia
Tunc enim ascendit cubile dei patris sui. Quando corpus domini in quo plenitudo di-
uinitatis requiescebat rapuit in cruce suspendit et ferro conmaculauit.
Simeon et leui uasa iniquitatis bellantia. De simeone enim erant scribe
iudeorum. De tribu uero leui principes sacerdotum qui consilium fecerunt ut
ihesum occiderent. In consilium eorum ne ueniat anima mea. Horrebat enim illo
tempore se iste patriarcha uidere eorum mox scelerum consilia quae in no-
uissimis temporibus factura erant iudei. Quia in furore suo occiderunt Isaias.
uirum. id est xp̄m. et in dolore suo suffoderunt murum. quando lancea con-
foderunt illud spiritale et fortissimum propugnaculum quod custodit israel. Maledictus
furor eorum. usque ad tantum facinus perpetrandum quando furore accensi terru-
erunt xp̄m pontio pilato dicentes tolle crucifige. Et indignatio eorum
quia barabban latronem petierunt et principem uitae postularunt crucifigendum.
Diuidam eos in iacob. dispersi enim dicuntur hi qui ab eis se separant et conuer-
tant ad fidem. Dispersi autem hi quorum patria reliquit sub uniuerso orbe terre
incredulus gens spargitur. Iuda te laudabunt fratres tui. Post hunc enim iuda
uerus confessor exprimitur xp̄s. qui ex eius tribu secundum carnem est genitus.
Ipsum laudabunt fratres sui. scilicet apostoli et omnes coheredes eius. Manus tue pt
in ceruicibus inimicorum tuorum. his de enim manibus atque eodem crucis tro-
pheo et suos sed et inimicos et aduersarias potestates inimicos curuauit.
Adorabunt te filii matris tue. quando multi ex filiis iacob adorabunt eum
per electionem gratiae salui facti. Catulus leonis iuda. quia nascendo
paruulus factus sic scriptum est. paruulus natus est nobis. Ad predam fili mi ascen-
disti. id est ascendens in cruce captiuos populos redemisti. et quos
ille leo contrarius inuaserat. tu moriens eripuisti. denique rediens
ab inferis ascendisti in altum. Requiescens accubuisti ut leo. in pas-
sione xp̄s procubuit quando inclinato capite tradidit spiritum siue
quando in sepulchro securus uelut quodam corporis somno qui-
euit. hic somno enim suo leo fuit quia non necessitate sed potestate
hoc ipsum impleuit. et ut catulus leonis. inde enim mortuus

pt Sed quare tali merito ilico subiecit. quia asc.
d. t. c. b. l. P. t. t. i. & m.
c. l. t. s. t. m. e. s.

unde et eum fisici aiunt de catulo leonis scribunt. quod cum natus fuerit tribus
diebus et tribus noctibus dormit. Tunc deinde patris fremitu tamquam
uelut tremefactus cubilis locus suscitare dicitur catulum dormientem quod
ualde conuenienter de passionis morte aptatur in christo qui tribus diebus et tribus
noctibus in cubile sepulchri iacens somnum mortis impleuit. Quis suscitabit
citauit eum hoc est quia nullus hominum nisi ipse iuxta quod idem de corpore
suo dixit. Soluite hoc templum. Non deficiet princeps de iuda. hic
locus manifestissime ad iudam refertur. tamdiu enim fuit ex semine eius
apud iudeos intemerata successio regni donec christus ad redemp
tionem mundi nasceretur. Alligans ad uineam pullum suum. pullus suus
ex gentibus populus. cui adhuc nunquam fuerat legis onus in
positum. hunc copulauit ad uineam apostolorum. qui ex iudeis sunt
Et ad uitem o fili mi asinam suam. cui super sedit etiam nationis con
gregata hanc namque ad uitem corporis sui alligauit uinculo cari
tatis. Alii namque hanc asinam sinagogam interpretantur tardigradam
et grauiori pondere legis oppressam. Lauabit in uino stolam suam.
siue carnem suam in sanguine passionis suae secundum quod tunc in illo uino
quod pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et in sanguine
uuae pallium suum. pallium gentes sunt quas corpori suo coniunxit
hos christus in sanguine uuae mundauit quando sicut in ligno cru l. botrus
cis pependit. Tunc enim ex latere eius sanguis et aqua profluxit. sed
in aqua nos abluit sanguis redemit. Pulchriores oculi eius
uino. ostendit suauiore esse praedicatione euangelii super praecepta
ueteris legis. Et dentes eius lacte candidiores. hoc est praedicatores noui
testamenti. Lacte candidiores in perfecte doctrine prioris populi.
clariores sunt in reuelatione euangelii. Isachar asinus fortis.
refertur ad populum gentium quem dominus sanguinis sui pretio emercatus est
hic isachar asinus fortis scribitur quia prius gentilis populus quasi
brutum et luxuriosum animal erat nullaque ratione subsi
stens. nunc uero fortis est redemptoris domini oculta subigens
redemptoris dominibus colla subiciens. hic accubans inter

terminos. Inter terminos itaque accubare est prestolato mundi fine
requiescere nihilque de his que nunc versantur in medio querere
sed ultima desiderare. Et fortis asinus requiem et terram optimam uidit
cum simplex gentilitas idcirco se ad robur boni operis erigit
quia ad eterne uitae patriam tendit. Unde etiam adponit humerum
suum ad portandum quia dum ad promissa requie peruenire desiderat cunc
ta mandatorum onera libenter portat. Unde et factus est tributis ser
uiens. hoc est regi et Christo suo fidei bona operumque bonorum munera
offerens. Zabulon in litore maris habitauit. id est sancta ecclesia ut
credentibus sit refugium et periclitantibus demonstraret fidei portum.
Haec contra omnes turbines saeculi immobili et inconcussa firmitate
solidata expectat naufragium iudeorum. et hereticorum procellas que
circumferuntur omni uento doctrine. quorum et si tumidis fluctibus fran
gitur tamen ipsa fluctus non frangitur. Pertendit autem usque ad Sidonem. hoc est
usque ad gentes peruenit. Dan iudicabit populum suum. sicut et aliae tribus
Israhel. Fiat Dan coluber in uia cerastes in semita. Alii uero hanc
prophetiam ad antichristum transferunt. de tribu enim Dan uenire antichristum
ferunt pro eo quod hoc loco Dan et coluber adseritur et mordens. Unde
etiam immerito dum Israheliticus populus terras in castrorum parti
tione susciperet. Primus Dan ad aquilonem castrametatus est. illum
scilicet signans qui in corde suo dixit. sedebo in monte in late
ribus aquilonis. est qui non solum coluber. sed etiam cerastes uocatur.
cerastes enim grece cornua dicuntur. serpensque hic cornutus esse perhi
betur. per quem digne aduentus antichristi adseritur. quia contra uitam fide
lium cum morsu pestifere predicationis armabitur etiam cornibus po
testatis. Quis autem nesciat semitam angustiorem esse quam uiam. Fit ergo
coluber in uia quia in presentis uitae latitudine eos ambulare prouo
cat quibus quasi parcendo blanditur. sed in uia mordet quia eos quibus
libertatem tribuit erroris sui ueneno consumit. Fit uero ce
rastes in semita quia quos fideles reperit et sese ad preceptorum celestis
angusta itinera constringentes. non solum nequitia callide

persuasionis impe(tu) dicitur. sedentem terrore potestatis premit. per equum hunc
mundum. ascensor equi est quisquis extollitur in dignitatibus mundi
qui retro cadere dicitur. et non in facie sicut saulus cecidisse memoratur. in fa
cie enim cadere est in hac uita suas unumquemque culpas cognoscere easque pe
nitendo deflere. Retro uero quod non uidetur cadere est ex hac uita repente
decedere et ad qua supplicia ducatur ignorare. et quia iudea erroris sui
laqueis capta pro xpo antixpm expectat. salutare tuum expectabo

(margin: Bene iacob eodem loco repente in electorum uoce conuersus est dicens.)

domine. id est non sicut infideles antixpm. sed eum qui in redemptione mea
uenturus est uerum credo fidelium xpm. Gath accinctus preliabitur ante eum
Iste gath accinctus personam xpi exprimit. De primo aduentu humilitatis sue
ante aduentum antixpi preliandus occurrit. accinctus gladio uerbi
pt sui circa femur potentissime quo inimicos diuisit. Et ipse accin
gitur retrorsum. claritas diuinitatis in secundo regno ostenditur. quod cum uenerit
antixps. iterum recurret retrorsum. id est per eius uestigia xps celeri aduentu
s procedens interficiat eum gladio oris sui. Aser panis eius pinguis. Aser
cuius nomen significat diuitias id est xps est cuius altitudo diuitiarum sapien
tie et scientie dei. qui propter nos pauper factus est cum diues esset. cuius est panis
pinguis factus caro scilicet eius que uere esca sanctorum. quia si quis manduca
uerit non morietur in eternum. Iste etiam prebebit delicias regibus. id est qui sensus
proprios bene regent. qui dominantur uitiorum suorum. quod castigant cor
s pora sua. et in seruitute subiciunt. Neptalim ceruus emissus. apostolos
et predicatores sanctos significat. quorum doctrina in latitudine totius mundi
diffusa est. ex hac enim tribu fuerunt apostoli. quia principes eorum et duces
et principes zabulon. et principes neptalim. Ceruus emissus scribitur
quoniam apostoli siue predicatores. ueloci saltu exibentes more cer
uorum transcendunt implicamenta seculi huius. sicque excelsa atque subli
mia meditantes. dant eloquia pulchritudinis. id est predicant
pts cunctis gentibus doctrinam domini saluatoris. Filius adcrescens ioseph
utique in gentibus. qui cum obmurmuraret sinagoge populus reli
quisset innumeram sibi plebem ecclesie ex omnibus gentibus ampliauit.
s et decorus aspectu. Omnes enim superat illius pulchritudo iuxta

hoc qd in psalmo scriptu e. Speciosus forma filii et discurrer sup muru
id e gentes tecte quae credider in xpm. sed obiurgatis. quando falsis
testimoniis calumniantes sem dni opprimere sinagoge populi cogitauer.
lniuider q illi hab. sed hoc specialit euenit in xpm redit in fortiarcus ei
et x ps ei de marcu suu. et arma pugnandi posuit in ldo q fortis e ppug
nator cum fortitudine conadet omnis nequitia p fidox. Et dissolutas
uincula brachiox ei. q b fr seu uincti ad pilatu duxer. t quib eu sus
pensu in ligno crucifixer. recessa sem p manu potentis
iacob. hoc e p manu omnipotentis dei iacob. exeunis se more ipse dns
bon pastor egressus e lapis isrl. et firmitas credentiu israhel. Ds patris
tui erit adiutor tuus. quia adiuuit filiu msi solus ds pat. q dx. Iacob puer
ms suscipiat eu anima mea. Et omnipotens benedicet tibi benedictionib.
celi desup. benedictionib. abissi. uniusa em subiecit ei celestia. p bene
dictione caeli. et terrena p benedictione abissi iacentis deorsu
ut in omnib. angelis et hominib. dominaret. benedictionib. uberu
id e duox testamentox. quox altero nuntiat e. altero demonstrat. siue
benedictionib. uberu marie que uere benedicta erant. Benedictiones
patris tui confortatus. benedictiones inquit caelestes quae datae s
tibi a summo caeli et abissi confortate s. ut e patrialiter benedictio
nib. patrum tuox ultra omne scox meritu patriarcharu. conualuit
benedictio omnipotentis patris. in filio. Ita ut ei nullus scox aequet
donec ueniret desideriu aeternox collis. Fiant in capite ioseph. oms
scilicet benedictiones iste sup caput xpi ponunt quasi incarnat ecce e
pit. et sup uertice nazarei de quo scriptu e. qm nazarenus uocabit.
Beniamin lupus rapax. quib. dictis apls paulus designat. de beniamin
stirpe pgenit. qui mane rapuit pda in primordiis fideles quos potuit
deuastau. uespere au spolia diuisit. q fidelis s modu fact sacra elo
quia audientib. discretione mirifica dispensauit. Querit de iacob.
cur oms quos de liberis et de ancillis genuit equali honore filios et
heredes constituerit. nisi hoc qd dictu e. siue seruus siue lib. oms
unu sunt in xpo ihu dno nro qui uiuit et reg in secla seclox am